

SEIMO PIRMININKĖ VIKTORIJA ČMILYTĖ-NIELSEN: „ŠIANDIEN MES VISI ESAME UKRAINIEČIAI, NES VISŲ MŪSŲ GYSLOMIS TEKA LAISVĖS KRAUJAS”

Šiūmetė Nepriklausomybės atkūrimo diena yra visiškai kitokia nei ankstesnės. Ir tai verčia jautriau įvertinti mūsų šalies valstybingumo kelią, patį valstybingumą.

Vis dar gyvename pandemijos sąlygomis. Užkratas niekur nepradingo, nors jo poveikis tapo silpnesnis. Griežčiausi apribojimai panaikinti, o dar likę liudija, kad su pandemijos iššūkiu iš esmės susitvarkėme.

Tačiau staiga užgriuvo dar vienas išbandymas, palietęs ir mus, tačiau tiesiogiai, itin tragiškai ir skausmingai – mūsų brolius ir seseris ukrainiečius. Karas!

Dabar, kai kalbu, Ukrainoje liejasi kraujas – nuo Charkovo iki Mariupolio, nuo Korostenio iki Lucko.

Frontas slenka Odesos link, miesto, garsaus ikoniška laisvės pajauta. Šliaužia legendinės Poltavos link, kurios apylinkėse – mano protėvių šaknys. Veržia sostinę Kyjivą, kurio gynėjai šiuo metu stato įtvirtinimus, sandėliuoja šaudmenis, įrengia ligonines.

Agresija kaip mirtinas užkratas smaugia laisvą tautą, laisvą šalį.

Todėl šiandien mes visi esame ukrainiečiai. Nes visų mūsų gyslomis teka laisvės kraujas.

Prašyčiau pagerbti Ukrainos žmones, kritusius kovoje už laisvę, tylos minute.

<...>

Ačiū.

Agresyvaus imperinio recidyvo akivaizdoje gerai matyti, kaip toli nuėjome, kiek daug

Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjime. *Seimo kanceliarijos (aut. Dž.G.Barysaitė) nuotr.*

pasiekėme per istoriniu požiūriu neilgą laikotarpį.

Daugiau kaip prieš tris dešimtmečius, 1990 m. kovo 11-ąją, mums pavyko de jure atkurti valstybingumą, įveikti ekonominę imperijos blokadą, apginti savo laisvę sausio 13-ąją, galutinai įtvirtinti savo valstybę tarptautinėje erdvėje po nepavykusio 1991 m. rugpjūčio pučo Maskvoje. 2004-ųjų pavasaris mums tapo lemtingas euroatlantinės integracijos požiūriu – gegužės 1-ąją oficialiai įstojome į ES, į kurią susibūrusios

šalys siekia kartu palaikyti taiką ir gerovę. Kovo 29-ąją – šią svarbią datą visai netrukus minėsime – Lietuva tapo visateise NATO nare, visų laikų stipriausios gynybinės organizacijos, kurią sudaro valstybės, susivienijusios tam, kad diplomatinėmis, o prirėmus ir karinėmis priemonėmis, išsaugotų tarptautinę taiką ir saugumą.

Per visą savo istoriją Lietuva nebuvo tokia saugi, tiek integruota į Vakarų civilizaciją. Tai didžiulė vertybė, kurios tikroji reikšmė dar la-

biau išryškėja dabar agresijos Ukrainoje akivaizdoje. Būtent todėl jaučiamės visokeriopai įsipareigoję tiems, kuriems dėl įvairių priežasčių pasisekė mažiau nei mums.

Turime dalytis savo sėkmės istorija, liudijančia, jog efektyvus atskiros šalies saugumas įmanomas tik tarptautinėje saugumo sistemoje, grįstoje laisvės ir demokratijos sklaida, tarptautinės teisės viršenybe, žmogaus teisių ir laisvių gynyba.

Turime branginti tai, ką turime, pirmiausia, dėl Kovo

11-osios.

Privalome vertinti, ką pasiekėme ir tuo didžiutis.

Turime būti pasirengę visa tai apginti.

Su Nepriklausomybės atkūrimo diena!

Seimo Pirmininkės Viktorijos Čmilytės-Nielsen kalba, pasakyta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai paminėti skirtame minėjime ir Valstybės Nepriklausomybės stipendijos įteikimo ceremonijoje:

2022 m. kovo 11 d. pranešimas žiniasklaidai

ES SIŪS DAUGIAU GINKLŲ UKRAINAI, PLĖS SANKCIJAS RUSIJAI

Europos Sąjunga kovo 11 d. svarstė galimybę skirti dar 500 mln. eurų karinei paramai Ukrainai, taip pat paskelbti naujų sankcijų Rusijai, Maskvai pradėjus karą Europoje ir priverčius ES valstybes stiprinti bloko gynybą.

Į viršūnių susitikimą Prancūzijos Versalio rūmuose susirinkę ES vadovai Kremliaus išpuolį prieš Ukrainą pavadino įspėjamoju signalu Bendrijos 27 narėms, kad būtina laikytis rimtesnio požiūrio į savo saugumo politiką.

„Negalima paneigti fakto, kad prieš dvi savaites pabudome kitoje Europoje, kitame pasaulyje”, – pareiškė Europos Vadovų

Tarybos pirmininkas Charles`is Michelis.

ES vykdomoji valdžia pasiūlė padvigubinti finansavimą ginklų siuntimui į Ukrainą iki 1 mlrd. eurų, Vakarų valstybėms stengiantis paremti Kyjivo pajėgas Rusijos invazijos akivaizdoje.

Praėjusį mėnesį blokas sulaužė ilgametį tabu, sutikęs mokėti už ginklų tiekimą Ukrainai, kai Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas pradėjo invaziją į provakarietišką kaimyninę šalį.

Šis ES žingsnis buvo dalis plataus masto Ukrainos sąjungininkių pastangų siūsti ginkluotę, Kyjivui desperatiškai prašant oro erdvės gynybos sistemų po

to, kai buvo atmesti raginimai įvesti neskraidymo zoną.

Be papildomų ginkluotės siuntų, Bendrija taip pat ruošia naujų ekonominių baudžiamųjų priemonių paketą, siekdama priversti V. Putiną nutraukti kraujo liejimą, nurodė ES lyderiai.

Vakarai jau taiko Maskvai beprecedentes sankcijas, tačiau Europos Sąjunga kol kas nesutinka pasekti JAV pavyzdžiu ir apriboti Rusijai gyvybiškai svarbaus naftos ir dujų importo.

Prancūzija kovo 12 d. pranešė, kad prezidentas Emmanuelis Macronas kartu su Vokietijos kancleriu Olafu Scholz pradėjo naujas derybas su V. Putinu.

E. Macronas anksčiau įspėjo Kremliaus šeimininką dėl tolesnių „didžiulių sankcijų”, jeigu

jis suintensyvins bombardavimą arba sieks užimti Ukrainos sostinę Kyjivą.

„Tokių atvejų niekas nebūtų nesvarstytina, niekas nebūtų tabu”, – pabrėžė prancūzų lyderis.

„Darysime viską, ką laikysime esant veiksminga ir naudinga, kad sustabdytume Rusijos agresiją”, – pridūrė jis.

Vėliau kovo 11 d. Europos Komisijos (EK) pirmininkė Ursula von der Leyen pareiškė, kad blokas uždraus prabangos prekių eksportą į Rusiją, siekdamas suduoti „tiesioginį smūgį Rusijos elitui”. Anot jos, 27 vadovai susitarė ieškoti būdų, kaip per penkerius metus panaikinti bloko priklausomybę nuo rusiško iškastinio kuro.

Bendrija, dešimtmečius priklausiusi nuo JAV vadovauja-

mos NATO teikiamos gynybos Europai, ne tik pradėjo beprecedenčiu mastu siūsti ginklus į užsienį, bet ir buvo priversta persvarstyti savo požiūrį į vidaus saugumą.

Remiantis paskelbta deklaracija, vadovai sutiko „gerokai padidinti išlaidas gynybai” bei stiprinti valstybių narių bendradarbiavimą vykdant karinius projektus. „Turime ryžtingai daugiau ir geriau investuoti į gynybos pajėgumus ir novatoriškas technologijas”, – pabrėžiama deklaracijoje.

Pasak Estijos premjerės Kajos Kallas, blokas svarsto tokius klausimus, kaip galimybė „įsigyti bendrų pajėgumų, kurie, pavyzdžiui, yra per brangūs kuriai nors atskirai valstybei”.

LRT

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Nepriklausomybės aikštėje vykusioje Šalių sąjungos iškilmingos rikiuotės ir priesaikos ceremonijoje prisiekė 2000 šalių. Lietuvos vidaus reikalų ministrė **Agnė Bilotaitė**, sveikindama priesaiką davusius šalius, džiaugėsi, kad šios organizacijos gretos didėja, o tai rodo mūsų visuomenės brandą, kad vis daugiau piliečių supranta atsakomybę už savo šalį.

Lietuvos Vyriausybė pritarė Finansų ministerijos parengtam nutarimo projektui, kuriuo beveik 4 mln. eurų valstybės rezervo lėšų skirta dėl Rusijos karo veiksnių iš Ukrainos pasitraukusiems šios šalies gyventojams priimti. Vyriausybei pritarus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai iš viso bus skirta 3 272,2 tūkst. eurų, iš kurių nevyriausybinių organizacijų mobilių komandų veiklai užtikrinti – 151,6 tūkst. eurų, maitinimui organizuoti – 1 965,6 tūkst. eurų, higienos, kitiems asmens reikmenims ir medikamentams įsigyti – 880 tūkst. eurų, trijų dienų maisto daviniams įsigyti – 275 tūkst. eurų.

2021 metais Lietuvos muziejuose apsilankė 3 mln. 186 tūkst. 401 lankytojas. Tai 12 proc. daugiau nei 2020-aisiais (2 mln. 837 tūkst. 798 lankytojai). Ši skaičių sudaro pavieniai ir organizuoti lankytojai, fondų lankytojai, edukacinių užsiėmimų bei muziejaus organizuojamų renginių lankytojai ir dalyviai. Lankomiausių 2021 metų muziejų penketukas: Lietuvos jūrų muziejus – 457 816 lankytojų; Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai – 254 846 lankytojai; Lietuvos nacionalinis dailės muziejus – 201 159 lankytojai; Trakų istorijos muziejus – 141 836 lankytojai; Lietuvos nacionalinis muziejus – 140 985 lankytojai. Lietuvos muziejų rinkiniuose 2021 metais buvo saugomos 7 mln. 840 tūkst. 398 vertybės. Muziejai pernai įsigijo 159 tūkst. 193 vertybes (2020 m. įsigyta 116 tūkst. 300 vertybių).

Lietuvos Kultūros ir Užsienio reikalų ministerijos rekomenduoja viešosioms ir privačioms kultūros įstaigoms, asociacijoms bei renginių organizatoriams laikinai apriboti bendradarbiavimą ir nekviešti į Lietuvą Rusijos atliekėjų ir kultūros veikėjų, išskyrus tuos, kurie viešai pasmerkė Kremliaus režimo karinę agresiją prieš Ukrainą ir demokratinį pasaulį. Kultūros įstaigoms, asociacijoms ir renginių organizatoriams raginama itin griežtai laikytis rekomendacijų, jei minėtieji asmenys lankėsi Kryme po 2014 m. kovo 16 d.; lankėsi kitose Rusijos okupuotose Ukrainos teritorijose po 2014 m. kovo 16 d. (vadinamosiose Luhansko ir Donecko liaudies respublikose); lankėsi kitose Rusijos okupuotose teritorijose (Padniestrėje, Abchazijoje, Pietų Osetijoje); palaiko Rusijos karą Ukrainoje ir ankstesnes Rusijos agresijos formas prieš kitas valstybes (pasisakė apie tai viešai, dalyvavo atitinkamose viešose akcijose, pasirašė atitinkamus viešus dokumentus).

Nuo šiol statant, modernizuojant arba kapitališkai rekonstruojant gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus, jų parkingo aikštelėse elektromobilių įkrovimo priėgų turės būti įrengta ne mažiau kaip 20 proc. nuo bendrų automobilių stovėjimo vietų skaičiaus. Likusiose automobilių stovėjimo vietose turės būti įrengiama elektros tinklų infrastruktūra – elektros kabelių kanalai su elektros kabeliais – kad esant poreikiui jose būtų užtikrinta elektromobilių įkrovimo galimybė. Šis reikalavimas taikomas ir rekonstruojant ar remontuojant gyvenamųjų pastatų atviras automobilių stovėjimo aikšteles nuo 5 ir daugiau stovėjimo vietų. Lengvai prieinama infrastruktūra sumažins įkrovimo priėgų įrengimo išlaidas atskiriems savininkams ir užtikrins, kad elektra varomų transporto priemonių naudotojai turėtų galimybę naudotis įkrovimo priėgomis.

Vokietijos kapitalo tvarios statybos bendrovė „Nokera“ su Ekonomikos ir inovacijų ministerija pasirašė stambaus projekto investicijų sutartį, pagal kurią į savo naujos gamyklos statybą Rudaminoje, Vilniaus rajone, planuoja investuoti 41,1 mln. eurų. Šioje gamykloje per kelerius ateinančius metus numatoma sukurti 300 naujų darbo vietų, iš kurių maždaug pusė bus skirtos inžinerinės pakraipos darbuotojams, įgijusiems aukštesnįjį išsilavinimą. Pagal stambaus investicinio projekto statusą gavusio „Lightspeed“ projekto sutartį numatoma pastatyti 23 tūkst. kv. metrų ploto gamyklą, kurioje bus gaminami vonios kambario ir virtuvės moduliai, skirti tvariams, klimatui neutraliems namams, statomiems iš išteklius tausojančios medienos.

Naftos ir suskystintųjų gamtinių dujų (SGD) terminalų operatorės „Klaipėdos naftos“ akcininkai visuotiniame akcininkų susirinkime priėmė sprendimą dėl laivo-saugyklos su išdujinimo įranga (FSRU) „Independence“ įsigijimo ir įsigijimo sąlygų, kurios buvo numatytos nuomos sutartyje.

Kovo 12 d. Vilniuje, prie Rusijos ambasados, vyko taikus Rusiją palikusią karą Ukrainoje kritikų mitingas, kuriame pristatytas pasipriešinimo invazijai simbolis – baltos, mėlynos ir baltos trispalvė.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

LIETUVOS PREZIDENTAS SUSITIKIME SU JAV VALSTYBĖS SEKRETORIUMI APTARĖ BALTIJOS ŠALIŲ GYNYBOS STIPRINIMO KLAUSIMUS

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda susitikimo su Jungtinių Amerikos Valstijų valstybės sekretoriumi Antony Blinkenu. *Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr. / Robertas Dačkus*

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda pirmadienį susitikime su JAV valstybės sekretoriumi Antony Blinkenu aptarė Rusijos karinę agresiją prieš Ukrainą bei grėsmes, kylančias Baltijos šalių saugumui ir visai euroatlantinės erdvės saugumo architektūrai.

Šalies vadovas padėkojo už nuoseklią ir ilgametę JAV paramą Lietuvos valstybingumui, lyderystę įtvirtinant saugios ir laisvos Europos viziją, taip pat už JAV teikiamą karinę paramą Lietuvai.

Prezidentas susitikime pabrėžė, kad neišprovokuoti ir nepateisinami šiandieniniai Rusijos kariniai veiksmai griauja taiką Europoje ir pri-

valo būti sustabdyti kolektyvinėmis Vakarų pastangomis.

„Privalome padėti Ukrainai visomis įmanomomis priemonėmis, įskaitant karinę agresiją prieš Ukrainą bei grėsmes, kylančias Baltijos šalių saugumui ir visai euroatlantinės erdvės saugumo architektūrai. Trečiojo pasaulinio karo, tą turime padaryti dabar. Rusija yra ilgalaikė grėsmė NATO sąjungininkams ir visos Europos saugumui. Ši grėsmė išliks nepriklausomai nuo to, kaip baigsis Rusijos karinė invazija Ukrainoje. Turime rimtai ruoštis gynybai“, – sakė Prezidentas.

Susitikime aptarta būtinybė didinti gynybinius pajėgumus Baltijos regione, tarp jų ir oro gynybą, pabrėžta JAV karinio buvimo stiprinimo Lietuvoje ir Baltijos šalyse svarba.

Pasak šalies vadovo, Rusijos karinės grėsmės akivaizdoje nebeužtenka efektyvaus atgrasymo strategijos, ją turi keisti pilno pasirengimo gynybai strategija.

Prezidentas pažymėjo, kad mūsų šalis yra pasirengusi priimti JAV rotacines pajėgas nuolatinio buvimo pagrindais ir papildomas JAV karių, užtikrinant visą būtinąją priimančiosios šalies paramą.

Šalies vadovas taip pat pabrėžė, kad Lietuvai itin svarbu toliau plėtoti strateginę partnerystę su JAV saugumo ir gynybos srityje ir užtikrinti spartų nacionalinių įsipareigojimų krašto gynybai vykdymą.

Prezidento komunikacijos grupė, 2022-03-07

RUSIJA ŽADA SMOGTI VAKARŲ ŠALIŲ GINKLUOTĖS TIEKIMUI UKRAINOJE

Rusija kovo 12 d. perspėjo, kad jos pajėgos gali smogti Vakarų šalių ginkluotės tiekimui Ukrainai, kur tęsiasi vasario pabaigoje pradėta Maskvos pajėgų invazija.

„Perspėjome Jungtines Valstijas, kad organizuotas ginkluotės pumpavimas iš virtinės šalių yra ne vien pavojingas žingsnis – tai žingsnis, darantis šias ko-

lonas teisėtai taikiniais“, – valstybinei televizijai sakė Rusijos užsienio reikalų viceministras Sergejus Riabkovas. Pasak jo, Maskva perspėjo „apie ginklų, tokių kaip nešiojamosios zenitinių raketų sistemos, prieštan- kinių raketų sistemos ir panašiai, neapgalvoto tiekimo pasekmes“.

S. Riabkovas sakė, kad

Vašingtonas Maskvos perspėjimų nelaikė rimtais. Anot jo, „derybų procesai“ tarp Rusijos ir JAV dėl Ukrainos nevyksta.

Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas vasario 24 dieną pasiuntė pajėgas į Ukrainą teigdamas, kad siekia „demilitarizuoti“ ir „denacifikuoti“ kaimyninę šalį.

Dėl šios invazijos Maskva sulaukė didžiulės tarptautinių sankcijų bangos. **LRT**

RUSIJA NERODO NORO UŽSIIMTI RIMTA DIPLOMATIJA

JAV viceprezidentė Kamala Harris kovo 11 d. pareiškė, kad Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas „nerodo jokių ženklų, kad yra linkęs užsiimti rimta diplomatija“, ir apkaltino Maskvą „pasibaisėtiniu ir piktinančiu elgesiu“ Ukrainoje.

„JAV nuoširdžiai stengėsi aktyviai plėtoti diplomatiją, bet, kiek žinome ir matėme, V. Putinas nerodo jokių ženklų, kad yra linkęs užsiimti rimta diplomatija“, – K. Harris sakė per vizitą

Rumunijoje.

„Laikomės požiūriu, kad diplomatija yra būdas problemoms spręsti, [bet] tai taikytina kartu su mūsų įsipareigojimu užtikrinti, kad mūsų sąjungininkai būtų stiprūs ir kad turi būti rimtų pasekmių ir atsakomybė už Rusijos veiksmus“, – K. Harris kalbėjo per spaudos konferenciją Bukarešte su Rumunijos prezidentu Klausu Iohannisu.

„Štai kodėl ėmėmės istorinių sankcijų“, – pridūrė viceprezi-

dentė, turėdama galvoje Vakarų atsaką į vasario 24 dieną Rusijos pradėtą invaziją.

K. Harris perspėjo dėl „tolesnių veiksmų, kurių imsime, kad užtikrintume rimtas pasekmes už pasibaisėtina ir piktinantį elgesį“. „Aiškiai sakome, kad bet kokia tyčinė ataka, nutaikyta į civilius, yra karo nusikaltimas. Taškas“, – pabrėžė ji, prisimindama kovo 9 d. Mariupolio uostamiestyje Rusijos įvykdytą antskrydį. **LRT**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president
Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

 Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KĄ DARYTI IR KO NEDARYTI?

Rašyti apie vykstantį karą yra sudėtinga dėl daugybės priežasčių, bet iš jų svariausia yra tai, kad kare galioja visiškai kitos taisyklės, kurios civiliam žmogui, netgi jei jis kažkada ir tarnavęs kariuomenėje, gali būti nesuvokiamos. Ką čia slėpti – kai pasiklausai, tai lietuviai yra ne tik geriausi krepšinio žinovai, bet ir karo ekspertai. Todėl Lietuvos krašto apsaugos ministro Arvydo Anušausko žodžiai, kuriais jis atkreipė socialinių tinklų vartotojų dėmesį, turėtų būti itin atidžiai išklaudyti: „1. Nereikia patarinėti ukrainiečiams kaip kariauti. Ko mažiausiai jiems reikia - tai patarimų karo metu. 2. Jei jūsų draugai ir pažįstami padeda ukrainiečiams ar ruošiasi tai daryti kažkokiu būdu, nereikia viešai skelbti jų nuotraukų, telefono numerių, adresų, maršrutų, lokacijų – vyksta karas, ir tai yra pagalba okupanto kibernetiniam bei diversantų - apsimetėlių kariuomenei. 3. Nereikia niekinti tų, kurie dirba su Ukraina ir teikia jai paramą - „mažai duoda“ (neva puikiai žinote, kiek reikia ir kiek prašo), „ne tai duoda“ (neva puikiai išmanote, ko jiems reikia), „per lėtai veža“ (neva esate nuostabūs karinės logistikos, sprogmenų gabenimo specialistai) ir t. t. Tai tikrai nepadaeda tikėti, kad bet kuri pagalba yra laukiama.

Ko reikia - tai sutarimo, kad net ir mažiausias padarytas darbas, net darželinukų nupiešta Ukrainos vėliava ar paaugusių pasiųstas laivas („ruskij korabl, idi...“) su tikslu adresu, moralinė ir materialinė parama darantiems ir siunčiantiems, pakuojantiems ir vežantiems paramą Ukrainai ar ukrainiečių pabėgėliams čia - viskas prisidės prie Ukrainos ir mūsų visų pergalės.”

Turbūt daugiau nėra ką pridėti prie ministro žodžių. Bet temą praplėsti galima, kai kalbama apie tai, ką šiuo metu turime daryti Lietuvoje, kai vyksta Rusijos agresija Ukrainoje. Lietuvos kariuomenės specialistai pataria tą patį, ką minėjo ir ministras, tik šįkart kalba eina apie mūsų valstybę: „Nedalinkime patarimų institucijoms, kaip jos turėtų daryti savo darbą. Dar labai smarkiai su tuo nesuciduriame, bet jau po truputį matyti požymių. Neklauskite karių, ar jau pakėlėme sraigtasparnius, ar užminavome kelius ir panašiai – mes trisdešimt paskutinių metų be sustojimo treniravomės atlikti valstybės ginkluotą gynybą. Pakeliame visas pajėgas, kurias reikia pakelti, ir darome kitus veiksmus, kurie palaiko mūsų budrumą ir parengtį. Vien šiuo metu Lietuvoje manevruoja tūkstančiai karių.”

Prie kariuomenės specialistų nurodymų, ko nedaryti, turbūt reikėtų pridėti ir „savarankiškas iniciatyvas gintis“: štai vienas pensininkas klausinėja, kaip pasigaminti „molotovo kokteilį“, nes, girdi, kai ateis rusai į jo namus, tai jis apsigins juos apmėtęs kokteiliais... Ir kaip tam žmogui paaiškinti, kad viskas, ko jis pasieks geriausiu atveju, bus gaisras jo namuose...? Juk daug vertingesnis jo poelgis būtų priešojų pabėgimas, skaičiavimas ir žinojimas, kam šią surinktą informaciją perduoti! Galų

KREMLIAUS BIČIULIŲ PINIGAI
GALĖTŲ BŪTI PANAUDOTI UKRAINAI ATKURTI

Priedangos bendrovės – įmonės, kurių naudos gavėjai nežinomi – leidžia blogiausiems žmonėms pasaulyje išplauti savo turtus. Paprastai jos vadina „ABC Ltd“ ar „XYX Inc“. Apsukrūs teisininkai jas steigia jurisdikcijose, pasižyminčiose negriežtai prižiūrimose, privačiai nuosavybei palankiose jurisdikcijose – tiek užsienyje, tiek namuose – naudodamiesi jas jungiančiais tinklais. Rizika būti demaskuotam – mažytė, privalumai – milžiniški, o poveikis – pragaištingas.

Kai kurios šalys jau įvedė suvaržymus priedangos bendrovėms. Pavyzdžiui, kai kur Jungtinėse Valstijose jos negali pirkti prabangaus nekilnojamojo turto. Tačiau visuotinis įtūžis dėl Rusijos puolimo prieš Ukrainą suteikia mums daugiau galimybių žengti dar toliau.

Principas paprastas – jeigu šie verslo subjektai nori tokių pačių teisių, kokias turi realūs asmenys (pavyzdžiui, pasirašyti sutartis ir naudotis teisine sistema pretenzijoms reikšti arba nuo jų gintis), jie turėtų įvardyti savo tikrąsias savininkus.

Štai mano planas: anoniminiai subjektai neturėtų

turėti jokios prieigos prie teisėtvarkos. Bet kuri bendrovė (arba patikos fondas arba partnerystė), norinti atskleisti savo tikrąsias savininkus. Tai gali būti vienas ar keli asmenys (arba daug – didelių kompanijų, kurių akcijos viešai platinamos, atveju). Tačiau be šios informacijos jos negali teikti ieškinių ir negali būti paduotos į teismą.

Ši paprasta sąlyga nublokštų priedangos bendroves už įstatymų ribų. Nedaugelis klientų arba tiekėjų norėtų palaikyti su jomis verslo ryšius, nes nebūtų galimybės užtikrinti, kad sutartys bus vykdomos. Ir sunku kliauti vien pasitikėjimu, kai nežinai, su juo turi reikalų.

Be abejo, priedangos bendrovės galėtų laisvai palaikyti verslo ryšius tarpusavyje. Jeigu jos nori tapti gerbiamos, joms pakaktų paaiškinti, kas tikrieji jų savininkai. Nepakaktų vien pasakyti, kad bendrovė priklauso kitai kompanijai arba užsiimti kitokiu teisiniu žongliravimu. Taisyklė būtų paprasta: nesant gyvų, kvėpuojančių, įtikinamų savininkų negali naudotis jokių teisiniu atstovavimu

ir negali turėti prieigos prie teismų sistemos.

Tai būtų staigus ir triuškinamas smūgis plutokratams ir kleptokratams, slepiantiems savo tapatybę už verslo slaptumo skydo. Šie žmonės, tarp kurių taip pat esama azerbaidžaniečių, uzbekų, kazachų ir ukrainiečių, viešumo nemėgsta. Kai būtų išaiškinta, kas jie yra iš tikrųjų, gali kilti nepatogių klausimų, pavyzdžiui – „kaip išgalėjot įgyti šį turtą iš savo oficialaus atlyginimo?“

Aš eičiau dar toliau. Tolesnis etapas būtų pasakyti, kad visos priedangos bendrovės, turinčios nekilnojamojo turto, privalo įvardyti savo naudos gavėją, kai teiks kitą turto mokesčių deklaraciją. Jeigu jos to per metus nepadaro, nuosavybė konfiskuojama – ji faktiškai pereina valstybei.

Įstatymų besilaikančiam gerbtinam savininkui visiškai nebus sunku įvykdyti šį reikalavimą. Tačiau kleptokratų padėtis bus itin keblė. Jie gali mėginti perrašyti turtą advokatui arba kokiam nors bičiuliui, bet tuomet iškart iškilus klausimas, kaip tas asmuo sugebėjo įsigyti šį turtą. Britanijoje dėl to gali būti išduotas „nepaaiškintos kilmės turto arešto orderis“ – paveikus, bet retai pasitelkiamas ginklas mūsų kovos su korupcija arsenale.

Ši strategija atneštų du pagirtinus rezultatus: daugybę naujos informacijos, kas kam priklauso, taip pat nemenką sumą panaudotų pinigų, srūvančių iš asmenų, kurie negali sau leisti būti paviešinti. Paveiktieji teoriškai galėtų ginčyti, kad konfiskuojant turtą pažeidžiamas žmogaus teisės. Tačiau skundus pateikti galėtų tik atsiskleidę ieškovai – ir tokiu būdu problema būtų išspręsta.

Toks pats principas galėtų būti taikomas ir kitokiam nežinia kaip įgytam turtui, pavyzdžiui, jachtoms ar privatiems reaktiviniams lėktuvams. Tačiau nekilnojamas turtas – lengviausias taikinytis, nes jo neįmanoma perkelti.

Surinktos lėšos galėtų būti panaudojamos bendroms visuomenės reikmėms. Visgi aš būčiau linkęs nukreipti jas kitokiam tikslui – Ukrainos atstatymo fondui.

Edwardas Lucasas, Europos politikos analizės centro (CEPA) viceprezidentas, LRT

gale, tuos nekviestus svečius galima draugiškai pavaišinti savo firminiu patiekalu, po kurio priešas kurį laiką būtų priverstas tupėti išvietėje, o ne tanke (nežinia, kiek tiesos, bet buvo tokia žinutė apie ukrainietę senutę, pavaišinusią rusų kareivius ir ilgam juos išvedusią iš rikiuotės).

Nors karas tęsiasi jau ne pirma savaitė, verta priminti kariuomenės specialistų patarimą, kuris padės atgauti savitvardą: „Susitarkime pradžioje su savo savijauta. Visi dabar jaučiamės panašiai: nieko nesinori, visos mintys – viena kryptimi, darbai krenta iš rankų. Tačiau dabar reikia maksimaliai pamėginti susigrąžinti ramybę. Kaip tai padaryti? Karo psichologų siūlymas, kuriam visiškai pritariame: ramiai ir neskubėdami padarykime tai, ką padarę jausimės ramesni. Kiekvienas jaučiame, kas tai: jei jausimės ramesni, nusipirkę maisto trims paroms – nusipirkime jo. Negendantys produktai, kaloringi produktai, riešutai, saldumynai – prašom. Du kanistrai dyzelinio kuro – kodėl gi ne, vis tiek nuolat vartojame. Jei jausimės ramesni įsigiję ginklą savigynai – kreipkimės į artimiausią Policijos licencijavimo skyrių ir susitvarkykime leidimą. Ramybė – vienas baisiausių ginklų, pavojingiausias priešininkas yra tas, kuris yra ramus ir nesiblaško. Ramybė taip pat leidžia susikaupti ir įgyvendinti antrąjį, svarbiausiąjį, patarimą – dirbti savo darbą. Dirbkime savo darbą - kuo geriau, kuo efektyviau. Jei esate autoservisas – „padarykite“ daugiau automobilių per dieną, nei įprastai. Jei esate veterinarijos gydykla – priimkite daugiau gyvūnų, nei įprastai priimate. Ūkininkai, geras oras – važiuokite į laukus. Dirbdami spręsimė vieni kitų rūpesčius, o kai greičiau žmonėms išsisprendžia eiliniai buitiniai rūpesčiai – greičiau jie dėmesį gali nukreipti kitur. Veikianti valstybė – labai sunkiai pažeidžiama. Veikiantys verslai ir šalies funkcijos sudaro sąlygas efektyviai veikti ir šalies saugumą bei gynybą užtikrinančioms institucijoms.”

Kęstutis Šilkūnas

G. LANDSBERGIS:

PRIVALOME UŽKIRSTI KELIĄ BRANDUOLINEI GRĖSMEI EUROPOJE,
O UKRAINAI KUO GREIČIAU SUTEIKTI ŠALIES KANDIDATĖS STATUSĄ

Lietuvos užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis dalyvavo neeiliniame Europos Sąjungos (ES) užsienio reikalų ministrų pasitarime. *ES nuotr.*

Kovo 4 dieną užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis dalyvavo neeiliniame Europos Sąjungos (ES) užsienio reikalų ministrų susitikime. Susitikimo metu ministrai kartu su partneriais – NATO, Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV), Jungtinės Ka-

ralystės (JK) ir Kanados atstovais – aptarė tolesnius bendrus veiksmus, siekiant deeskaluoti situaciją, būtinos paramos teikimą Ukrainai ir civilių gyventojų saugumo užtikrinimą.

Nuotoliniu būdu prie susitikimo prisijungęs Ukrainos užsienio reikalų ministras

Dmytro Kuleba pristatė situaciją Ukrainoje.

„Šiąnakt Rusijos karinės pajėgos atakavo Zaporozės atominę elektrinę, taip sukeldami didžiulę branduolinę grėsmę visai Europai. Šiuo metu Ukrainoje veikia penkiolika branduolinių reaktorių, kurie bet kurią

akimirką gali būti atakuojami. Todėl itin svarbu, kad tarptautinė bendruomenė užkirstų kelią tokiems pavojų visai Europai keliantiems veiksams, paskelbiant saugumo zonas aplink atominę elektrinę Ukrainoje”, – sakė ministras G. Landsbergis.

G. Landsbergis pabrėžė, kad taip pat svarbu užtikrinti saugius humanitarinius koridorius nuo karo bėgantiems Ukrainos gyventojams ir būtinausios paramos – medicinių priemonių, maisto, geriamo vandens – tiekimą Rusijos bombarduotų Ukrainos miestų gyventojams.

„ES ir partnerių atsakas į Rusijos karinę agresiją buvo itin griežtas ir vieningas. Tačiau, siekiant sustabdyti Rusijos tolesnę karinę agresiją, turime žengti greičiau ir toliau. Privalome tvirtai palaikyti Ukrainos europietiško kelio pasirinkimą ir suteikti Ukrainai šalies kandidatės statusą. Šiandien ukrainiečiai kovoja ne tik už savo šalį, bet ir už Europos demokratines vertybes

bei saugumą”, – sakė ministras.

„Privalome stiprinti savo atsaką į Kremliaus propagandą ir skleidžiamą dezinformaciją, kuria siekiama pateisinti Rusijos karinę invaziją į Ukrainą, nuslėpti vykdomus karo nusikaltimus ir kelti abejones dėl tarptautinės paramos Ukrainai. ES jau sustabdė valstybinių Rusijos kanalų transliaciją savo teritorijoje, tačiau taip pat svarbu skleisti informaciją rusų ir ukrainiečių kalbomis, stiprinti bendras pastangas, uždraudžiant šaltinius, skatinančius agresiją, karo veiksmus, socialinėse medijose”, – sakė ministras G. Landsbergis ir ragino ES valstybes nares bendrai kreiptis į technologijų įmones, siūlant imtis lyderystės kovoje su dezinformacija.

Susitikime taip pat dalyvavo NATO generalinis sekretorius Jensas Stoltenbergas, JAV valstybės sekretorius Antony Blinkenas, Kanados užsienio reikalų ministrė Melanie Joly ir JK užsienio reikalų ministrė Elizabeth Truss.

JT GENERALINĖS ASAMBLĖJOS SPECIALIOJOJE SESIJOJE PRIIMTA ISTORINĖ REZOLIUCIJA – TVIRTA PASAULIO PARAMA BRUTALIĄ RUSIJOS AGRESIJĄ PATIRIANČIAI UKRAINAI

Kovo 2 dieną Jungtinių Tautų (JT) Generalinė Asamblėja baigė vasario 28 dieną prasidėjusią specialiąją sesiją, priimdama rezoliuciją dėl agresijos prieš Ukrainą. Tai vienuoliktoji specialioji sesija JT istorijoje, paskutinė specialioji sesija vyko 1997 metais.

Dėl Rusijos veto nepriėmus rezoliucijos Saugumo Taryboje, Taryba nusprendė surengti specialiąją JT Generalinės Asamblėjos sesiją.

Rezoliucija dėl agresijos prieš Ukrainą sulaukė beprecedentės valstybių paramos – 141 valstybių balsavo už dokumentą, 5 balsavo prieš, 35 valstybės susilaikė.

Lietuva, kartu su Europos Sąjunga (ES) ir tarptautinėmis partnerėmis aktyviai prisidėjo prie rezoliucijos rengimo ir paramos telkimo. „Tai daugiašališkumo pergalė – dauguma tarptautinės bendruomenės vieningai pasmerkė Rusijos agresiją prieš Ukrainą ir pareikalavo tuoj pat nutraukti karinės jėgos naudojimą. Jungtinės Tautos įrodė gebančios susitelkti ir reaguoti į Chartijos pažeidimus. Vienas kertinių šio istorinės reikšmės dokumento įgyvendinimo elementų bus būtinybė skubiai užtikrinti humanitarinės pagalbos teikimą ir prieigą”, – Asamblėjai priėmus rezoliuciją pažymėjo Lietuvos

nuolatinis atstovas JT ambasadorius Rytis Paulauskas.

Rezoliucija griežtai smerkiama Rusijos vykdoma agresija prieš Ukrainą, Ukrainos suverenumo ir teritorinio vientisumo, JT Chartijos pažeidimai, taip pat sprendimas pripažinti Donetsko ir Luhansko regionus kaip nepriklausomus. Generalinė Asamblėja pareikalavo sprendimą atšaukti, nedelsiant nutraukti karinės jėgos naudojimą prieš Ukrainą ir patraukti karines pajėgas iš Ukrainos teritorijos. Generalinė Asamblėja

išreiškė paramą Ukrainos suverenumui, nepriklausomybei, vienybei ir teritoriniam integralumui.

Rezoliucija taip pat reikalaujama leisti saugiai ir nevaržomai patekti į paskirties vietas už Ukrainos ribų ir palengvinti greitą, saugią ir netrukdomą humanitarinės pagalbos prieigą tiems, kuriems jos reikia Ukrainoje, siekiant apsaugoti civilius, įskaitant humanitarinius darbuotojus ir pažeidžiamoje padėtyje esančius asmenis ir gerbti žmogaus teises. *LR URM*

UKRAINOJE VYKSTA KOVA UŽ TAI, KAIP ATRODYS ATEITIES PASAULIS

Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė susitiko su Jungtinių Amerikos Valstijų Valstybės sekretoriumi Antony J. Blinken.

Susitikime, kuriame dalyvavo ir užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis, aptartas V. Putino pradėtas karas prieš Ukrainą ir JAV lyderystė stiprinant saugumą visame rytiniame NATO flange.

G. Landsbergis akcentavo ilgalaikes Rusijos karinės agresijos pasekmes euroatlantiniam saugumui, pabrėžė būtinybę nedelsiant ir iš esmės stiprinti

gynybą Baltijos jūros regione.

„Žinome, kad sąjungininkų įsipareigojimai mūsų saugumui yra nepajudinami. Tačiau jei norime dar tvirtesnio NATO politinio stuburo, turime užtikrinti, kad Baltijos šalys būtų apsaugotos nepramušama gynyba”, – sakė ministras.

„Ukrainoje vyksta kova už tai, kaip atrodys ateities pasaulis. Jeigu neliks Ukrainos, tai laisvei, demokratijai, ir taisyklėmis grįstai tarptautinei tvarkai iškilis neregėti pavojai”, – sakė premjerė Ingrida Šimonytė.

Lietuvos premjerė pabrėžė, kad matome daug įrodymų, jog Rusijos kariai Ukrainoje taikosi į civilius gyventojus, gyvenamuosius namus, civilinę infrastruktūrą.

Pokalbio metu pabrėžta visokeriopos paramos Ukrainai svarba, humanitarinių koridorių sukūrimo galimybės. Aptarta padėtis rytiniame NATO flange, pasikeitusi regiono saugumo struktūra. Premjerė padėjo JAV už lyderystę ir sprendimus, stiprinančius Baltijos šalių saugumą.

Ministrė Pirmininkė I. Šimonytė su Valstybės sekretoriumi A. J. Blinken taip pat aptarė Kinijos spaudimą Lietuvai bei padėjo JAV už didelį Lietuvos palaikymą dėl Taivano bei įsitraukimą į ES–Kinijos PPO bylą. *LRV*

Karikatūros autoriai – Gintaras Markevičius ir Nerijus Baublys.

GEOPOLITINIŲ GRĖSMIŲ AKIVAIZDOJE LIETUVA IR JAV KALBASI APIE DAR STIPRESNĘ ENERGETINĘ PARTNERYSTĘ

Lietuvos energetikos viceministrai Inga Žilienė (pirma iš kairės) ir Albinas Zananavičius energetikos aktualijas ir bendradarbiavimo galimybes aptarė Jungtinių Amerikos Valstijų sostinėje. **LR EM**

Kovo 2-4 d. Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) sostinėje Vašingtone Lietuvos energetikos viceministrai Albinas Zananavičius ir Inga Žilienė energetikos aktualijas ir bendradarbiavimo galimybes aptarė su JAV Energetikos departamento, Valstybės departamento, Kongreso bei JAV energetikos įmonių atstovais.

Viceministrų vizitas į JAV surengtas reaguojant į intensyvejančią saugumo situaciją Europoje, siekiant užsitikrinti JAV paramą Lietuvai, reaguojant į galimas grėsmes jos energetikos sektoriui trumpuoju laikotarpiu, ir aptarti tolimesnius veiksmus, stiprinant strateginę partnerystę su JAV ilguoju laikotarpiu.

Susitikimų metu taip pat aptarta energetinio saugumo situacija Europoje ir Ukrainoje, galimybės bendromis pastangomis siekti didesnio stabilumo globalioje energetikos rinkoje ir teikti pagalbą Ukrainai, susiduriančiai su ypatingo masto ir įvairiapusėmis grėsmėmis.

Susitikimo su JAV energetikos sekretoriaus pavaduotoju metu viceministras pažymėjo, kad Lietuva ypatingai rimtai vertina geopolitinę situaciją regione, susijusią su galimais priešiškais Rusijos veiksmais, nukreiptais prieš šalies, o kartu ir visos Europos energetikos sektorių. Ypatingas dėmesys ir neatidėliotini veiksmai yra reikalingi spartinant Baltijos šalių sinchronizaciją su kontinentinės Europos tinklais.

„Negalime rizikuoti būti savavališkai Rusijos atjungti nuo jos valdomos IPS/UPS sistemos. Baltijos šalys intensyviai dirba šiuo klausimu. Tačiau nemažiau svarbi yra JAV politinė ir techninė parama.“ – kalbėjo viceministras A. Zananavičius.

Susitikimo metu taip pat ap-

tarti su gamtinių dujų tiekimu susiję klausimai, kurie tampa ypač aktualūs Lietuvai ir kitoms regiono šalims ruošiantis artėjančiam žiemos sezonui. Viceministrė I. Žilienė pristatė veiksmus, kurių imasi Lietuva siekdama atsisakyti ir gamtinių dujų importo iš Rusijos, bei sukurti dar palankesnes sąlygas suskystintų gamtinių dujų per Klaipėdos SGD terminalą importui iš JAV.

Susitikimų su JAV administracijos pareigūnais metu taip pat aptarta situacija Ukrainos energetikos sektoriuje ir galimybės teikiant tarptautinę pagalbą ir paramą užtikrinti šios sektoriaus stabilumą ir atsparumą destruktiviems Rusijos veiksams.

„Karo prieš Ukrainą akivaizdoje privalome išlikti vieningi. Tik koordinuoti ir kryptingi mūsų veiksmai gali padėti sustabdyti Rusiją, besikėsinančią į demokratines vertybes ir nusistovėjusią taiką pasaulyje.“ – kalbėjo viceministras A. Zananavičius.

Vizito metu vykusių susitikimų metu dar kartą patvirtinta besąlygiška JAV parama ir pasiryžimas imtis neatidėliotinių veiksmų, siekiant užkirsti kelią Rusijos destruktiviems veiksams, nukreiptiems prieš Ukrainos ir visos Europos saugumą. Susitikimų metu pristatyti JAV planai didinti SGD gamybą ir eksporto į Europą apimtį, siekiant padėti Europai sumažinti priklausomybę nuo gamtinių dujų importo iš Rusijos ir pasirengti ateinančiam žiemos sezonui. JAV atstovai taip pat dėkoja už Lietuvos paramą ir prisidėjimą prie JAV iniciatyvos, kuria siekiama imtis kolektyvinių veiksmų, siekiant stabilizuoti padėti naftos rinkoje.

Vizito metu taip pat įvyko susitikimai su JAV SGD eksportuojančiomis įmonėmis. Susitikimų metu aptartos galimybės išlaikyti nenutrūkstamą SGD tiekimą į Baltijos šalis.

„SGD terminalas Klaipėdoje kartu su požemine gamtinių dujų saugykla Latvijoje yra nepakeičiamas saugumo garantas Baltijos šalims. Papildomų SGD krovinių importas iš alternatyvių šaltinių, tame tarpe iš JAV, gali padėti Baltijos šalims apsirūpinti reikiama gamtinių dujų kiekiais ir jaustis saugiai prieš artėjančią žiemos sezoną.“ – kalbėjo viceministrė I. Žilienė.

Dabartinės įtemptos geopolitinės situacijos akivaizdoje siekiant išlaikyti nuolatinį keitimąsi informacija apie energetinio saugumo padėtį regione ir koordinuoti veiksmus, artimiausiu metu planuojamas sušaukti neeilinis aukšto lygio JAV energetikos sekretoriaus ir Baltijos šalių energetikos ministrų susitikimas. **LR EM**

DĖL LIETUVOS PILIEČIŲ VYKIMO Į UKRAINĄ

Lietuvos krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas ragina Lietuvos žmones, kurie nori padėti Ukrainai kovoti su Rusija ir vykti į Ukrainą, ragina to nedaryti, o prisidėti prie ukrainiečių taisybais, kurie galimi būnant Lietuvoje.

„Į Ukrainą vykti gali tik tie žmonės, kurie yra sutarę su Ukraina, jos pareigūnais, turį jų leidimus, kvietimus. Padarę tai kitais būdais, rizikuoja savo saugumu ir, tiesą sakant, gali atsitikti taip, kad nesutarę su Ukrainos oficialiomis institucijomis ir atvykę, gali būti sulaikyti, vertinant, kad jie dirba priešišškai pusei“, – spaudos konferencijoje Vyriausybėje vasario 26 d. pabrėžė ministras. **LR KAM**

PASAULIS IR LIETUVA

Kovo 9 dieną Lietuvos nuolatinė atstovybė prie Cheminio ginklo uždraudimo organizacijoje (OPCW - Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons) Hagoje, Nyderlanduose, kartu su Nyderlandų, Jungtinių Amerikos Valstijų ir Jungtinės Karalystės atstovybėmis, surengė diskusiją apie Rusijos Federacijos skleidžiamą dezinformaciją cheminio ginklo panaudojimo srityje.

Reaguojant į neatidėliotinos finansinės pagalbos Ukrainai poreikį, atsiradusį dėl Rusijos karinės invazijos, Pasaulio bankas šiuo metu rengia skubios, bent 350 mln. JAV dolerių apimties, finansinės paramos šaliai paketą. Lietuvos finansų ministrė **Gintarė Skaistė** pažymi, jog Lietuva prisidės prie Pasaulio banko rengiamo finansinės pagalbos paketo, skirdama 5 mln. eurų dotaciją Ukrainai. Iš viso Pasaulio banko grupė planuoja iki 3 mlrd. JAV dolerių finansinės pagalbos Ukrainai paketą.

Ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė, susitikusi su „Google“ viceprezidentu **Markhamu C. Ericksonu**, pasiūlė perkelti „Google“ atstovybę iš Maskvos į Vilnių. Pasak jos, „Google“ taip pat galėtų padėti Lietuvai kovoti su Rusijos ir jos sąjungininkės Baltarusijos propaganda ir dezinformacija internete. Susitikimo su „Google“ viceprezidentu metu taip pat buvo aptarti ir kibernetinio saugumo bei kovos su Rusijos ir Baltarusijos dezinformacijos internete klausimai. Šiuo metu aktyviai vykstant kibernetiniam karui, dėl kurio nukenčia ne tik kariaujančios valstybės, bet ir informacinių paslaugų vartotojai internete, pasiūlyta „Google“ prisidėti kovojant su propaganda ir dezinformacija.

Lietuvos Vyriausybė patvirtino Ekonomikos ir inovacijų ministerijos skubiai parengtus pasiūlymus, pagal kuriuos iš Lietuvoje skelbiamų viešųjų pirkimų konkursų būtų galima pašalinti Lietuvai priešišku valstybių įmones arba nutraukti su jomis jau sudarytas sutartis.

Lietuva supaprastino į šalį atvykstančių pabėgėlių iš Ukrainos įsidarbinimo tvarką. Be to, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos iniciatyva pagrindiniai Lietuvos darbo paieškos portalai savo darbo skelbimus nuo šiol filtruos ir pagal tai, ar siūlomas darbas yra tinkamas Lietuvoje apsisitėjusiems karo pabėgėliams iš Ukrainos.

Lietuvos ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengta pagalbos priemonė „Naujos galimybės LT“ padės smulkiajam ir vidutiniam verslui ieškoti naujų rinkų ir partnerių. Ši priemonė ypač aktualiai įmonėms, nukentėjusioms dėl nepaskelbtų Kinijos sankcijų. Priemonei planuojama skirti iki 5 mln. eurų, o paraiškas galima teikti jau dabar.

Užsienio turistai į Lietuvą jau gali atvykti lengviau ir paprasčiau. Nuo vasario 15 d. nebėlika jokių ribojimų ne tik Europos Sąjungos (ES), bet ir Europos ekonominės erdvės (EEE) šalių piliečiams. Be to, panaikinamas draudimas atvykti šalių, kurios prisijungė prie ES Skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos, piliečiams. Užsieniečiams iš kitų trečiųjų šalių draudimas atvykti bus panaikintas kovo 31 dieną. Įsigaliojus pakeitimams, į Lietuvą atvykstantiems iš ES šalių ir EEE valstybių nebėlika atlikti tyrimo dėl COVID-19 ligos, jei asmuo nėra vakcinuotas ar persirgęs. Izoliacijos reikalavimas, atvykstant iš ES šalių, buvo panaikintas vasario 5 d.

Prancūzijos Tulūzos mieste vykusiame neformaliame už kosmoso sritį atsakingų ministrų ir Europos kosmoso agentūros (EKA) tarybos susitikime, kuriame dalyvavo ekonomikos ir inovacijų viceministrė **Eglė Markevičiūtė**, diskutuota ES kosmoso sektoriaus stiprinimo klausimais. Susitikime tartasi, kaip reikėtų efektyviai valdyti kosmoso eisimą ir kurti kosmoso technologijomis grindžiamą ES saugaus ryšio sistemą. Pasak E. Markevičiūtės, Lietuva sutinka su EKA pasiūlytomis iniciatyvomis, ypač dėl saugaus ryšio kūrimo. Viceministrės nuomone, labai svarbu suteikti prieigą prie kosmoso technologijų rinkos naujiems dalyviams, startuoliams, taip pat užtikrinti sąžiningas konkurencines sąlygas.

Lietuvos ir Lenkijos dujų perdavimo sistemos operatoriai „Amber Grid“ ir „Gaz-System“ paskelbė, kad nuo 2022 m. gegužės 1 dienos GIPL dujotiekiu galės pradėti naudotis dujų rinkos dalyviai ir prasidės komerciniai dujų srautai tarp Lietuvos ir Lenkijos. Dujotiekiu sukuriama dvikryptė magistralinio dujotiekių jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemų. Tai leidžia panaikinti energetines salas, iki šiol į bendrą ES energetikos rinką neintegruotus regionus, tokius kaip Lietuva, Latvija, Estija ir Suomija. GIPL ne tik padidins energijos tiekimo saugumą Baltijos regione, bet ir sukurs didelę ekonominę naudą dujų rinkos dalyviams Lenkijoje ir Baltijos šalyse.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENOS RENGINIAI JUNGTINĖJE KARALYSTĖJE

Lietuvos Respublikos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje Renatas Norkus kartu su ambasados diplomatu Tadu Kubiliumi dalyvavo Oksfordo ir Notingamo lietuvių bendruomenių organizuotuose Lietuvos valstybės atkūrimo dienos renginiuose.

LR URM

Vasario 19-20 d. Lietuvos Respublikos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje Renatas Norkus kartu su ambasados diplomatu Tadu Kubiliumi dalyvavo Oksfordo ir Notingamo lietuvių bendruomenių organizuotuose Lietuvos valstybės atkūrimo dienos renginiuose.

Ambasadorius Renatas Norkus pasveikino Jungtinės Karalystės lietuvių bendruo-

menę ir Lietuvos valstybės atkūrimo dieną švenčiančius britus: „1918 m. vasario 16 dieną pasirašytas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas įprasmina ypatingą Lietuvos žmonių ryžtą, jų darbus ir pastangas, kurių dėka Lietuvos valstybė į pasaulio žemėlapi sugrįžo kaip moderni ir demokratinė valstybė. Nuoširdžiai dėkoju Jums už neblėstančią

meilę Lietuvai, prasingus darbus, puoselėjamas lietuviškas tradicijas, lituanistinį švietimą ir Lietuvos garsinimą pasaulyje.”

Vasario 19 d. Oksforde lietuvių bendruomenės narių laukė išskirtinis bei nepriklausomybės dvasios kupinas vakaras. Renginio metu buvo rodomas visame pasaulyje dėmesio sulaukę lietuvių reži-

sierės Giedrės Žickytės filmas „Šuolis“, istorikas dr. Francis Young skaitė paskaitą „Lietuvos ir Britanijos istoriniai ryšiai“, kurioje apžvelgė jau ne vieną šimtmetį trunkančią abiejų šalių, šiais metais pažymintį diplomatinį santykių užmezgimo šimto metų jubiliejų, ryšius ir bendradarbiavimą. Šventėje dalyvavusiems Oksfordo lituanistinės mokyklos auklėtiniams ambasada įteikė lietuviškų knygų.

Vasario 20 d. Notingamo mieste surengti iškilmingi Vasario 16-ajai skirti renginiai, kuriuos organizavo Lietuvių katalikų centras „Židinys“. Istorinėje Šv. Barnabo katedroje buvo laikomos Šv. mišios už Lietuvos laisvę, vėliau surengti iškilmingi pietūs. Ambasadorius Rentas Norkus šventės metu pasveikino visus susirinkusius ir padėjo vietos bendruomenei už jų nenuilstantį darbą garsinant Lietuvą. Šio renginio metu Didžiosios Britanijos lietuvių katalikų bendrijos ir Lietuvių katalikų centro „Židinys“ sekretoriui Dariui Furmonavičiui už ypatingus nuopelnus puoselėjant lietuvių užsienyje, skatinant užsienyje gyvenančių lietuvių įsitraukimą į Lietuvos gyve-

nimą buvo įteiktas Užsienio reikalų ministerijos garbės ženklų medalis „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“. Garbingą apdovanojimą užsienio reikalų ministro Gabrieliaus Landsbergio vardu įteikė ambasadorius Renatas Norkus.

Šventėje Notingame taip pat dalyvavo Vasario 16-osios akto originalo atradėjas, Europos Parlamento narys prof. Liudas Mažylis, kuris renginio metus skaitė pranešimą apie Lietuvos valstybės istoriją, taip pat dalyvavo Vidurio Anglijos Nottinghamshire ir Rushcliffe savivaldybių valdžios atstovai. Sveikinimo žodį perdavė Jungtinės Karalystės Parlamento narys, atstovaujantis Notingamo miestui Lordas Kenneth Clarke.

Vasario 20 d. Lietuvos ambasados Jungtinėje Karalystėje ministro patarėjas Ramūnas Davidonis kartu su Lietuvos Respublikos Seimo nare Dalia Asanavičiūte dalyvavo Londono lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčioje aukojamose šv. Mišiose, skirtose Lietuvos valstybės atkūrimo dienai. Vasario 16-ajai skirtus renginius organizavo ir kitos Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės ir organizacijos. LR URM

ROTARACT KLUBO LABDAROS RENGINYS – IŠ ŠIRDIES Į ŠIRDĮ

Pirmojo Čikagos lietuvių Rotaract klubo labdaros renginio „Iš širdies į širdį“ dalyviai. Rengėjų nuotr.

2022 metų vasario 26 dieną vyko pirmasis Čikagos lietuvių Rotaract klubo labdaros renginys „Iš širdies į širdį“. Rotaract klubai suburia 18 metų ir vyresnius žmones keistis idėjomis su bendruomenės lyderiais, lavinti vadybos ir profesinius įgūdžius bei smagiai praleisti laiką savanoriaujant. Vienas iš Čikagos lietuvių Rotaract klubo tikslų yra bendradarbiauti ir vykdyti bendrus projektus su užsieniu. Pirmajam tokiam projektui Rotaract nariai pasirinko gimtąją Lietuvą

ir ten veikiančią organizaciją – Lietuvos širdies asociaciją.

Renginio svečiai buvo pasitiktį skambiais romantiškais saksofono garsais ir raudonomis rožėmis originaliai papuošta aplinka. Meilės tematikai skirtas renginys buvo surengtas Pasaulio lietuvių centre Lemonte įsikūrusioje meno galerijoje „Siela“, kuri yra žinoma kaip namai kylantiems ir jau žinomiems menininkams. Pasimėgavę užkandėlėmis ir vynu, svečiai buvo pakviesti susipažinti su Lietuvos širdies asociacijos

veikla ir jos misija. Šiame vakare surinktos aukos buvo paaukotos būtent šiai organizacijai. Lietuvos širdies asociacija nepailstamai sekia mažinti mirtingumą nuo širdies ir kraujagyslių ligų, užsiima prevencine švietėjiška veikla ir padeda Lietuvos žmonėms gyventi ilgiau ir sveikiau. Asociacija rūpinasi specialistų mokymu ir tobulinimu, organizuoja konferencijas ir seminarus, ruošia ir platina mokslinius leidinius, bendradarbiauja su tarptautinėmis užsienio šalių

medicinos ir visuomeninėmis organizacijomis. Daugiau informacijos apie Lietuvos širdies asociaciją galima rasti: <https://www.heart.lt/>

Po Lietuvos širdies asociacijos pristatymo Rotaract nariai pakviesti į raudonų rožių aukcioną. Vienas iš renginio tikslų buvo surinkti 10 tūkstančių dolerių šiai asociacijai. Rožių aukcionas padėjo klubui pasiekti šį tikslą – jo metu buvo surinkta net 4 500 dolerių! Oficialios programos uždarymui į sceną buvo pakviestos flamenko šokėjos. Temperamentingos šokėjos savo meile šokiui sušildė svečių širdis. Tęsti vakarą smagiai pasišokant visus pakviestą mūsų klubo DJ Danilius ir Jokūbas.

Čikagos lietuvių Rotaract klubas nuoširdžiai dėkoja visiems, prisidėjusiems prie mūsų pirmojo renginio: Čikagos lietuvių Rotary klubui, Viga Design, TriCollagen Peptide, Royal Petal, Elray, Sigita Jasadus, Lithuanian Plaza Deli, A City Suburban Service Inc, 3 Girls Party Decor Rooted

Grazing Goods, Bartkus Home Systems Inc. ir visiems, atvykusiems į šį renginį.

Čikagos lietuvių Rotaract klubas įsteigtas praeitą vasarą, tai yra jaunimo klubas, kuris renkasi du kartus per mėnesį ir turi jau daugiau nei trisdešimt narių. Klubo tikslas yra padėti vietinėms ir tarptautinėms bendruomenėms, paprastai tai darome vykdydami bendrus projektus arba rinkdami tam tikslui lėšas. Jeigu norite sužinoti daugiau apie mūsų klubą, užsukite į mūsų internetinį puslapį <https://ltrotaract.org/lt/> arba parašykite mums el. paštu lithuanianrotaractclub@gmail.com

Rotaract klubo informacija

Oficialios programos uždarymui į sceną buvo pakviestos flamenko šokėjos. Rengėjų nuotr.

LIETUVOS PAGERBIMAS KLIVLANDE

Naujasis Klivlando meras Justin Bibb savo kabinete priėmė LR garbės generalinę konsulę Ingridą Bublienę ir JAV LB Klivlando apylinkės pirmininką Algį Gudėną Lietuvos valstybės atkūrimo dienos – Vasario 16 dienos proga.

LR garbės konsulė Ingrida Bublione apjuosė Klivlando merą Justin Bibb Lietuvoje išausta tautine juosta. Miesto meras Vasario 16-osios proga Algiui Gudėnui įteikė Klivlando miesto Proklamaciją.

LR garbės konsulato Klivlande informacija

Kviečiame tautiečius prisijungti prie rengiamų humanitarinės paramos Ukrainai rinkimo akcijų, Lietuvos visuomeninių organizacijų pagalbos Ukrainai iniciatyvų.

Tarptautinės organizacijos:

UNHCR, the UN Refugee Agency | Ukraine Emergency

<https://donate.unhcr.org/be/en-be/ukraine-emergency>

UKRAINE CRISIS | International Committee of the Red Cross

<https://www.icrc.org/en/donate/ukraine>

Lietuvos visuomeninės organizacijos:

BLUE/YELLOW www.blue-yellow.lt/lt/aukok.lt

www.aukok.lt

Stiprūs Kartu www.stipruskartu.lt

Klivlando mero kabinete: iš kairės Algis Gudėnas, LB Klivlando apylinkės pirmininkas, Klivlando meras Justin Bibb, Ingrida Bublione, LR garbės generalinė konsulė.

Clare Walters nuotr.

KVIETIMAS Į LITUANISTINIO UGDYMO FORUMĄ

Mielieji, norint atkreipti užsienio šalyse gyvenančių tautiečių ir Lietuvos visuomenės dėmesį į lituanistinio švietimo užsienyje svarbą, **2022 m. kovo 19 d. (šeštadienį) nuo 15.00 iki 19.00 val. (Lietuvos laiku)** organizuojamas antrasis nuotolinis **Lituanistinio ugdymo forumas**.

Išaugęs dėmesys neformaliajam lituanistiniam švietimui jau teikia gerų rezultatų, tačiau iššūkių yra dar daug. Vienas jų - tėvų, kol kas neketinančių perduoti savo vaikams lietuvių kalbos, motyvacijos klausimas. Atsižvelgiant į tai, forume bus diskutuojama, kaip pasiekti tėvus ir motyvuoti, skatinti juos perduoti lietuvių kalbą savo vaikams, taip pat bandysime išsiaiškinti, kodėl ne visiems pavyksta perduoti lietuvių kalbą, kokios yra kalbos mokymo patirtys skirtingose aplinkose,

kas skatina išlaikyti šeimoje lietuvių ir kaip kalbos mokomasi lietuviškose ir mišriose šeimose.

Kviečiame iki kovo 17 d. registruotis dalyvauti renginyje Zoom platformoje ir iš anksto pateikti klausimų forumo pranešėjams.

Renginio transliaciją taip pat bus galima stebėti Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) „YouTube“ paskyroje.

Forumo organizatoriai: Vytauto Didžiojo universitetas kartu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Seimo nare Dalia Asanavičiūte, Lietuvos Respublikos ambasada Italijos Respublikoje, Pasaulio lietuvių bendruomenės Švietimo komisija, Lituanistinių mokyklų asociacija.

Renginį globoja Pirmoji ponija Diana Nausėdienė.

Prašome Jūsų aktyviai prisidėti prie informacijos apie

forumą viešinimo lietuvių organizacijų administruojamose svetainėse, socialinių tinklų paskyrose, lituanistinėms mokykloms, šeimoms, draugams.

Komunikacijos tikslams maloniai prašome naudoti grotažymę #lituanistinisugdymas.

Vytauto Didžiojo universiteto parengtą medžiagą (forumo vaizdinę simboliką, forumo programą .pdf ir .jpeg formatais) galite atsisiųsti čia: <https://we.tl/t-Bhev2zssXA> (nuoroda galioja 7 dienas).

Daugiau informacijos: Pasaulio lietuvių universitetas (pasauliolietuviai.lt)

Facebook renginys: <https://fb.me/e/1uaaNMtXI>

Pirmasis Lituanistinio ugdymo forumas įvyko 2021 m. kovo 12 d.

Nuoširdžiai Jūsų
Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamentas

PARAMA UKRAINAI

KVIEČIAME DIASPORĄ PRISIJUNGTI PRIE HUMANITARINĖS PARAMOS UKRAINAI RINKIMO AKCIJŲ IR PAGALBOS UKRAINAI INICIATYVŲ

PETERBOROUGH LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ PAŽYMĖJO LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENĄ

Lietuvos ambasados diplomatas, kuruojantis ryšius su diaspora, Tadas Kubilius vasario 12-13 dienomis vietas lietuvių bendruomenės kvietimu lankėsi lietuvių gausiai gyvenamame Peterborough mieste.

Tadas Kubilius dalyvavo Peterborough lietuvių bendruomenės organizuotoje Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos šventėje „Su gimtadieniu, Lietuva“. Diplomatas pasveikino lietuvių bendruomenės narius ir Lietuvos draugus su artėjančia Vasario 16-ąja, padėkojo už lietuviškų tradicijų, bendruomeniškumo ir lituanistinio švietimo puoselėjimą. Renginyje dalyvavo vietos lietuviai ir svečiai, atvykę iš kitų miestų, pasirodė tautinių šokių kolektyvas „Raskila“ ir grupė „A Presto“. Visi šventės dalyviai užrašė savo asmeninius linkėjimus

Lietuvai, kurie buvo perduoti Lietuvos ambasadai Londone.

Diplomatas Tadas Kubilius lankydamasis mieste, kuriame įvairiais skaičiavimais gyvena apie dešimt tūkstančių lietuvių, pagerbė pirmojo Peterborough gyvenusio lietuvių Stepono Broniaus Vaitkevičiaus atminimą - padėjo gėlių ant jo kapo ir aplankė namą, kuriame jis gyveno. Steponas Bronius Vaitkevičius 2017 m. už nuopelnus garsinant Lietuvos vardą ir pastangas plėtojant Lietuvos ir Anglijos ryšius apdovanotas Lietuvos diplomatinės žvaigždės ir yra tapęs Peterborough miesto garbės piliečiu. Lietuvių bendruomenės „Švyturys“ pastangomis ant namo, kuriame jis gyveno, yra atidengta memorialinė lenta.

Viešnagės Peterborough metu Tadas Kubilius taip pat susitiko su Peterborough lietuvių

bendruomenės „Švyturys“ pirmininke Judita Grubliene, apsilankė parapijoje, kurioje vaikai lietuvių kalba yra ruošiami Pirmajai Komuniškai. Lituanistinės mokyklos

„Gintarėlis“ vadovei Jolantai diplomatas perdavė Lietuvos Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės dovanotas naujausias lietuviškas knygas mokyklos bibliotekai.

Lietuvos Valstybės atkūrimo dienai skirtus renginiai artimiausiu metu organizuos ir kitos Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės ir organizacijos. **LR URM**

Peterborough lietuvių bendruomenė pažymėjo Lietuvos valstybės atkūrimo dieną.

LR URM

SAUSIO 29-OJI – KANIŪKŲ SKERDINIŲ 78-OSIOS METINĖS ŽUDINIŲ DALYVIO ATSIMINIMAI

Žydų partizanų grupė. Centre – „Keršytojo“ būrio vadas, tarptautinis teroristas Aba Kovneris. „Jeigu jo partizanas miške susidurdavo su valstiečiu, nudėdavo jį, šiam nespėjus net pradėti aliarmuoti“ – iš biografinės R. Coheno knygos.

Žinomas partizaninio karo teoretikas Carlos Schmittas yra suformulavęs pagrindinius skirtumus tarp partizanų ir teroristų: partizanai veikia prieš okupuotoje savo Tėvynės teritorijoje, siekdami su minimaliais nuostoliais išvyti okupantą ir kurti gyvenimą savo Tėvynėje. Teroristai vykdo svetimos, trečiosios, valstybės įsakymus, sabotazo veiksmais žlugdydami ūkinę veiklą, provokuodami okupacinės valdžios baudžiamąsias akcijas. Vėliau teroristai pasitraukia iš kruvinųjų savo veiksmų teritorijos.

Vykdydami tokios trečiosios valstybės – stalininės Sovietų Sąjungos – įsakymus, 1943 m. rudenį ir 1944 m. žiemą teroristai ypač siautėjo Vilniaus krašte. Sprogdindami elektros tiekimo linijas, kelius, vandentiekio įrenginius, telefono stulpus, iš pasalų žudydami pavienius nacionalsocialistinius okupantus ir įstaių tarnautojus, banditai ne tik ligonines ir įmones, bet ir tūkstančius civilių gyventojų palikdavo be šviesos ir ryšio, išprovokuodavo žiaurias okupantų baudžiamąsias akcijas.

Ypač kentėjo Vilnijos ūkininkai – lietuviai, gudai, lenkai. Kaimus apsupdavo gaujos (nuo kelių dešimčių iki kelių šimtų) ginkluotų banditų. Per kelias valandas apiplėšę kaimą, kartais jie įkaitais paimtus valstiečius netgi priversdavo grobį nuvežti į miškus, kur buvo įsikūrusios gaujų buveinės. „Užpuldami ūkininkus, žydai niekada nerizikuodavo: kad patektų į gyvenvietę ar iš jos išeitų, prasiskindavo kelią šūviais, kartais dėl to nužudydami ir civilius gyventojus, moteris ir vaikus“ (iš Rich Coheno knygos „Nachtmarsch p. 169).

Už kiekvieną jų diversinę akciją vokiečiai šaudydavo įkaitus, bausdavo išstisus kaimus. Valstiečiai, kurie nepristatydavo visos maisto produktų prievolės, buvo griežtai baudžiami – jų buvo ir sušaudytų Paneriuose.

Stiprėjant sovietinių gaujų siautėjimui, ypač Pietryčių Lietuvoje, kur didesnę teroristų dalį sudarė ne Lietuvos piliečiai, 1943 m. rudenį kai kurių kaimų valstiečiai ėmė kurti kaimų savisaugas. Dėl to iš raudonųjų teroristų susilaukdavo baudžiamųjų akcijų. Apie sovietinių gaujų plėšikavimą, jų vykdytas baudžiamąsias akcijas žmonės kalbėdavo tik pašnibždomis. Iki pat Atgimimo.

Sovietų okupuotoje Lietuvoje likę teroristai atsiminimuose apie kruvinus savo darbus rašyti nedrįso, nes galėjo susilaukti savo aukų artimųjų linčo teismo. Be to, stengėsi išsaugoti „partizanų“ įvaizdį. Dar daugiau – keli teroristinių akcijų dalyviai net kalbėjo apie vokiečių „garnizono“ Kaniūkuose sutriuškinimą.

30 metų stebėjome, kaip teroristinių žygių dalyviai, pasidžiaugę ramaus gyvenimo rudeniui – Lietuvoje, Rusijoje, Amerijoje, Rusijoje ar Izraelyje – iškeliauja Anapilin. Daugelis teroristinių akcijų dalyvių žydų po Antrojo pasaulinio karo pabaigos išvyko ieškoti geresnio gyvenimo į Vakarus. Tarp jų buvo žmonių, kurie vėliau atvirai rašė apie tos žiemos įvykius, nemanydami, kad jų tekstai kada nors pasieks ir Lietuvą. Skelbti atsiminimai padeda susidaryti tikresnį vaizdą apie raudonųjų teroristų „partizaninę kovą“. Tie atsiminimai dažnai visiškai skiriasi nuo tų menkų duomenų, kurie išlikę jų autorių

bylose Lietuvos ypatingajame archyve.

Pavyko iš Izraelio gauti kauniečio Pauliaus Bagrianskio, buvusio geto kalinio, Izraelyje išleistus atsiminimus anglų kalba. Iš visų iki šiol skaitytų sovietinių teroristų atsiminimų Bagrianskio tekstas yra vienintelis, kuriame nėra nė žodžio apie „vokiečių garnizoną“, jis neįtaria keršto paprastiems valstiečiams dėl nacistinės okupacijos nusi Kaltimų. Galbūt tuo metu jis pagalvojo apie savo dukrelę, kurią jos gelbėtoja Bronė Budreikaitė buvo ištraukusi per spygliuotą geto tvorą, vėliau pakrikštijusi Irenos vardu kaip savo dukterėčią. Bronė ir dar trys Bagrianskytės gelbėtojos vėliau buvo įtrauktos į Pasaulio Tautų Teisuolių sąrašą.

Pauliui Bagrianskiui, kaip ir keliems kitiems Kaniūkų naikintojams, buvo nesmagu, kad teko dalyvauti šioje akcijoje, kad daugeliui jo bendražygių taip patiko žudyti, tyčiotis iš lavonų, patiko griauti, o labiausiai – gerti.

Bagrianskio aprašyta siaubinga scena, kaip buvo niekinami lavonai, primena komunistinių nusikaltėlių braižą, kai jie, traukdamiesi nuo buvusių sąjungininkų nacių, 1941 m. birželio pabaigoje susidorėjo su Rainių ir kitais lietuvių kankiniais, Vakarų Baltarusijos, Vakarų Ukrainos patriotais.

Pateikiame 1988 m. Paulo Bagrianskio paskelbtų atsiminimų apie Kaniūkus ištrauką [Pirsumim (Tel Aviv: Publications of the Museum of the Combatants and Partisans), no. 65–66 (December 1988): p. 120–24] (versta iš anglų kalbos):

Manęs nenustebino, kai 1944 m. balandžio mėn. (iš

tikrųjų sausio – I.T.) mūsų partizanams buvo pranešta, kad eisime pamokyti Kaniūkų kaimą. Niekada nebuvo girdėjęs apie kaimą, vadinamą Kaniūkais. Mūsų 25 asmenų žydų būriui vadovavo Jakobas Preneris. Kituose būriuose – įvairių tautybių atstovų – dar buvo 125 partizanai. Visi šie būriai sudarė 150 asmenų gerai ginkluotą dalinį, kuris mums atrodė išpūdinga jėga. Be mūsų 25 žydų būrio, dalinyje buvo rusų, lietuvių, lenkų, ukrainiečių ir kitų tautybių atstovų, daliniui vadovavo rusas, nemokėjęs jokios kitos kalbos, išskyrus savo gimtąją. Manys, jog visi supranta rusiškai. Bet iš tikrųjų daugelis lietuvių ir jaunesnieji žydai rusų kalbos nemokėjo. Net ir Jakobas Preneris rusiškai kalbėjo tik šiaip sau.

Prieš daliniui išvykstant karininkas rusiškai trumpai supažindino su žygio užduotimi. Daugelis kaimų, išsidėstę maždaug 20 km spinduliu aplink Kaniūkus, buvo nusprendę naktimis Kaniūkuose laikyti savo karves ir kiaules. Kaniūkai buvo gerai apsirūpinę – vokiečių ir Armijos Krajovos ginklais. Maisto atėję partizanai rasdavo tuos kaimus tuščius. Kaniūkų saugoti dažnai dar iš vakaro atvykdavo ir vokiečių. Daliniui vadovavęs karininkas pasakė, jog todėl ir eisime pamokyti Kaniūkų. Kai paklausėme, ko juos mokysime, karininkas pasakė, jog sužinosime, kai tam ateis laikas.

Žygiavome nuo vidurdienio iki vėlyvo vakaro, viename kaime sustojome pailsėti ir pavalgyti. Mane mūsų vadovybė paskyrė vertėju ir kurjeriu ryšiams su būriais palaikyti. Nors kelionė buvo ilga ir forsuota, nesijaučiau pavargęs ir negalėjau užmigti. Buvo gaila, jog negalėjau užmigti, nes kitą naktį laukė dalyvavimas akcijoje – reikėjo būti pailsėjęs, kad galėtum būti budrus ir pasirengęs atlikti bet kurią užduotį. Po to dar laukė trečioji naktis – grįžimas į savo bazę, trečioji bemiegė naktis. Kalbu apie tai jau žvelgdamas į praeitį. Tada negalvojau apie „rytdieną“ ir tada nelabai sukau sau galvą – miegoti ar ne. Valandą ar dvi praleidau vadovybės būstinėje – su keliais karininkais studijavome žemėlapi.

Ten būdamas supratau, jog mūsų tikslas – sunaikinti visą kaimą kartu su jo gyventojais. Paklausiau, kodėl ketinama taip nežmoniškai žiauriai pa-

sielgti. Man buvo atsakyta, jog taip nusprendė aukščiausioji vadovybė. Mes negalime leisti, kad taip stipriai apsiginklavęs kaimas žlugdytų mūsų partizanų veiklą. Tegu tai bus pamoka kitiems kaimams – kad jie gerai pagalvotų prieš prašydami nacių ginklų ir prieš nusprenddami mums priešintis.

Kitą dieną iš ryto išžygiavome. Apie antrą valandą po pietų nedideliame jaukiame kaimelyje sustojome „atsigai-vinti“ ir porą valandų pailsėti. Kaimą supo aukštos senos pušys, aplink – miškas. Vienoje miško pusėje driekėsi laukai, tarp laukų – nedidelis upelis. Valstiečiai mums pasiūlė paprastų valgių – kiaušinių, balto sūrio, juodos duonos ir rūgpienio. Pasitaikydavo, kad šeimininkas pasmalsaudavo, kur mes išsirengėme. Atsakydavome, jog mums įsakyta susitikti ir vėliau prisijungti prie didelio kitų partizanų padalinio.

Apie ketvirtą valandą vėl pajudėjome, žygio tikslą pasiekėme prieš pat vienuoliktą valandą vakaro. Kiekvienas būrys gavo atskirus uždavinius, kiekvienam buvo paskirta jo [veiklos] teritorija. Lygiai vidurnaktį visi buvo nurodytose vietose ir laukė signalo pulti Kaniūkų kaimą. Vieni būriai turėjo padegti trobas, kiti – užtvirti kelius iš kaimo. Ir lygiai dvyliką kaimas suliepsnojo, ėmė sproginėti ginklų atsargos. Tvirtuose siaubingai baubė karvės, žviagė kiaulės, žvengė arkliai. Keliems arkliams pavyko išsiveržti, jie šuoliavo kaip pasiutę iš degančio kaimo.

Liepsnose sproginėjo tūkstančiai vokiečių šovinių, kurių buvo kiekvienoje troboje, iš tvartų sklido baisūs degančių gyvulių garsai, girdėjosi bandančių pabėgti kaimo gyventojų šaudymas – šiame košmariskame pragare negalėjai atskirti žmonių riksmo ar balso. Išstisą valandą stovėjau su vadovaujančiu karininku ir keliais jo padėjėjais ant kalvos stebėdamas šį siaubingą pragarą. Tada gavau įsakymą susisiekti su savo būriu ir liepti jiems užimti naujas pozicijas. Priartėjęs prie savo būrio pamačiau, kaip vienas iš mūsų, vidutinio amžiaus moteriškos galvą prispaudęs prie didelio akmens, kitu akmeniu ją daužė. Kiekvieną smūgį lydėjo maždaug tokie žodžiai: čia už mano nužudytą mamą, čia – už užmuštą tėvą, čia – už

(Nukelta į 9 psl.)

KVIETIMAS UŽKIRSTI KELIUS PUTINO AGRESIJĄ REMIANČIAI PROPAGANDAI

Lietuvos kultūros ministras Simonas Kairys, dalyvaujantis neformalioje Europos Sąjungos kultūros ministrų taryboje Anžė mieste Prancūzijoje, kartu su kitais ES šalių ministrais, atsakingais už kultūrą, audiovizualinę sritį ir žiniasklaidą, pasirašė bendrą deklaraciją dėl padėties Ukrainoje. Pakviestas Tarybai pirmininkaujančios Prancūzijos, nuotoliniu būdu taip pat dalyvavo ir Ukrainos kultūros ministras Oleksandras Tkačenko.

„Šiandien ne tik Ukraina, bet ir mes, visa ES, patiriame puolimą, kurį mums primeta nusikalstamas Putino režimas. ES yra užtvindyta Rusijos karinės propagandos ir dezinformacijos, kurioje tiesa tampa melu, o melas – tiesa. Tai nuodija mūsų piliečių protus, silpnina mūsų atsparumą, solidarumą ir empatiją ukrainiečiams – šiandien kenčiantiems mūsų kaimynams“, – savo pasisakyme teigė S. Kairys.

Jis pasveikino sprendimą ES lygmeniu sustabdyti RT ir „Sputnik“ veiklą, tačiau pažymėjo, kad Rusijos ir Baltarusijos valstybinė propaganda ir dezinformacija neapsiriboja tik šiais televizijos kanalais.

„Primindamas kovo 1 d. laišką, kurį pasirašiau kartu su kolegomis iš Estijos ir Latvijos, raginu sustabdyti kitų Rusijos ir Baltarusijos režimų remiamų televizijos kanalų retransliavimą ir visapusiškai apsaugoti Europos informacinę erdvę nuo karo propagandos, dezinformacijos ir neapykantos Ukrainos žmonėms kurstymo. Vietoj to turėtume transliuoti daugiau Ukrainos televizijos kanalų“, – ragino Lietuvos kultūros ministras, prašydamas atkreipti dėmesį, kad yra ir kitų Rusijos ir Baltarusijos žiniasklaidos priemonių – pavyzdžiui, laikraščių ar interneto svetainių, įsikūrusių ES ir už jos ribų, kurios taip pat skleidžia karo propagandą ir dezinformaciją, todėl reikėtų imtis veiksmų ir jų atžvilgiu.

Pasak S. Kairio, būtina stiprinti kovos su dezinformacija priemones, taip pat ES piliečių kritinį mąstymą ir medijų naudojimo raštingumą.

„Šiame akivaizdžiam hibridiniame kare, kai karinę agresiją remia karo propaganda ir dezinformacijos kampanijos, kibernetinės atakos ir kitos nekonvencinės priemonės, turime žinoti ir apie minkšto-

sios galios priemones per kultūrą, kuriomis naudojasi Rusijos Federacija. Pritariame, kad būtų uždraustos valstybės remiamos Rusijos iniciatyvos pagrindiniuose tarptautiniuose kultūros renginiuose Europoje. Taip pat pritariame, kad kultūros veikėjai – Rusijos ar Baltarusijos propagandos mašinos vėliavnešiai – nepatektų į mūsų kultūros institucijas ir kultūrinę erdvę, nes jų veiksmai nesuderinami su Europos vertybėmis ir dialogo dvasia“, – kalbėjo Lietuvos kultūros ministras, pažymėdamas, kad kartu turi būti stabdomas Rusijos dalyvavimas visuose įmanomuose tarptautiniuose, Europos ir regioniniuose formatuose.

Pasirašytoje ministrų deklaracijoje griežtai smerkiama Rusijos Federacijos vykdoma neišprovokuota ir nepagrįsta karinė agresija prieš Ukrainą ir reiškiamas parama Ukrainos teritoriniam vientisumui ir nepriklausomybei. Pabrėžiama, kad demokratinės vertybės, įskaitant kūrybos, kultūrų įvai-

Lietuvos kultūros ministras Simonas Kairys neformalioje Europos Sąjungos kultūros ministrų taryboje Anžė mieste Prancūzijoje. LR KM

rovės, saviraiškos ir žiniasklaidos laisvę, taip pat laisvą menininkų ir kultūros specialistų judėjimą, yra bendros Europos Sąjungos ir Ukrainos vertybės.

Deklaracijoje primenama, jog Jungtinių Tautų Saugumo Taryba savo rezoliucijoje akcentuoja, „kad neteisėtas kultūros paveldo naikinimas, kultūros vertybių grobstymas ir kontrabanda ginkluotų konfliktų metu (...) ir bandymas neigti istorines šaknis bei kultūrinę įvairovę šiame kontekste gali pakurstyti ir paaštrinti konfliktą bei trukdyti nacionaliniam susitaikymui po konflikto“ ir kad „išpuo-

liai prieš religijai, švietimui, menui, mokslui ar labdarai skirtas vietas ir pastatus arba istorinius paminklus tam tikromis aplinkybėmis ir pagal tarptautinę teisę gali būti laikomi karo nusikaltimais ir kad tokių išpuolių vykdytojai turi būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn“.

ES šalių kultūros ministrai deklaracijoje išreiškė solidarumą su Ukrainos valdžios institucijomis ir žmonėmis, visų pirma su menininkais, žurnalistais, kultūros ir žiniasklaidos darbuotojais, ir pareiškė esantys pasirengę jiems visapusiškai padėti. LR KM

(Atkelta iš 8 psl.)

SAUSIO 29-OJI – KANIŪKŲ SKERDYNIŲ 78 -OSIOS METINĖS ŽUDYNIŲ DALYVIO ATSIMINIMAI

mirusį brolių ir pan. Tai buvo maždaug 22 metų jaunuolis, su kuriuo visą laiką kartu dirbome pogrindyje. Šiaip jis buvo draugiškas ir ramus žmogus. Nesitikėjau, kad jis kada nors galėtų taip elgtis. Kas jį taip staigiai pakeitė? Aš nesureagavau. Tik Jakobui Preneriui pasakiau, kurias naujas pozicijas turi užimti jo būrys, ir grįžau pas vadą. Jis pasiuntė mane į kitą būrį – ir jam turėjau nurodyti naujas

pozicijas. Eidamas turėjau kirsti „boljšaką“ (vieškelį), kurį iš abiejų pusių gaubė seni medžiai. Kirsdamas kelią pastebėjau vyriškį, bandantį pabėgti iš kaimo. Galbūt jis mane pastebėjo pirmas, nes bėgdamas paleido į mano pusę šūvį. Supratęs, kad nepataikė, jis akimirkai sustojo manydamas, kad antrasis bandymas pavyks geriau. Bet dabar aš buvau pasiruošęs ir nuspaužiau gaiduką pirmas. Iš vyro rankos išskrito ginklas. Jis lėtai susmuko ant kelių ir griuvo negyvas. Jeigu būčiau kirtęs kelią minute anksčiau ar vėliau, galbūt mudu būtume prisilenkę. Ir šiandien jis

galėtų būti gyvas, kaip aš esu gyvas, jeigu ne tas minutės skirtumas. Kita vertus, aš būčiau žuvęs, jeigu jis būtų atidžiau nusitaikęs.

Kai priartėjau prie būrio, kuriam turėjau pranešti naują užduotį, išvydau siaubingai kraupų vaizdą. Dar ir šią dieną, daugiau kaip po keturiasdešimt metų, sunku įsivaizduoti ar aprašyti, ką tada mačiau. Nedidelėje miško laukymėje tysojo pusračiu sumesti šeši įvairaus amžiaus moterų ir dviejų vyrų kūnai. Visi buvo nuogi, suversti ant nugarų. Apšviesti mėnulio pilnaties. Artėdamas pamačiau, kaip vienas vyras šaudė į kūnų tarpkojus. Jeigu kulka pataikydavo į nervą, kūnas sureaguodavo lyg būtų gyvas – kelias sekundes krūpteldavo ir virpteldavo. Moterų kūnai reaguodavo stipriau negu vyrų. Šiame žiauriame žaidime dalyvavo visi būrio vyrai [paryškinta autorės – I.T.] – kvatodami, su laukiniu įtūžiu. Iš pradžių stovėjau apstulbintas šio reginio, pasikui man pasidarė nesveikai įdomu. Taip kelias minu-

tes stovėjau spoksodamas, kai prie manęs prisiartinio būrio vadas ir paklausė, ar nenorėčiau dalyvauti šiuose eksperimentuose. Tik tada prisiminiau, ko čia atėjęs, ir pasakiau, kokias naujas pozicijas jam nedelsiant reikia užimti. Bet jie neskubėjo ir tik po to, kai kūnai visiškai liovėsi reaguoti į kulkas, nuėjo užimti naujų pozicijų.

Kaimas buvo paskendęs raudonoje liepsnose, vis dar girdėjosi sprogimai ir degančių gyvulių keliami garsai. Grįždamas į vadavietę mačiau gulinčius valstiečių, nušautų bandant pabėgti iš kaimo, kūnus. Tolėliau dideliu greičiu šuoliavo arklys, tikriausiai skubėdamas pasiekti kokią upę ar kūdrą, kad užgesintų degančią uodegą ir karčius. Iš pradžių man dingtelėjo mintis nušauti arklį ir taip nutraukti jo kančias. Bet prisiminiau, kad arkliai gerai orientuojasi aplinkoje, todėl ir šis arklys šuoliavo trumpiausiu keliu prie vandens. Tikiuosi, jis spėjo išsigelbėti.

Maždaug antrą valandą po vidurnakčio Kaniūkų kaimas buvo visiškai sudegintas. Nesimatė nė vienos trobos, nebesigirdėjo nė garso. Matyt, bus sudegę visi žmonės – ir vaikai, ir moterys, ir vyrai, užmušti jų pačių saugotų sproginejančių šovinių arba pribaugti mūsų vyrų, kai bandė pabėgti iš šio

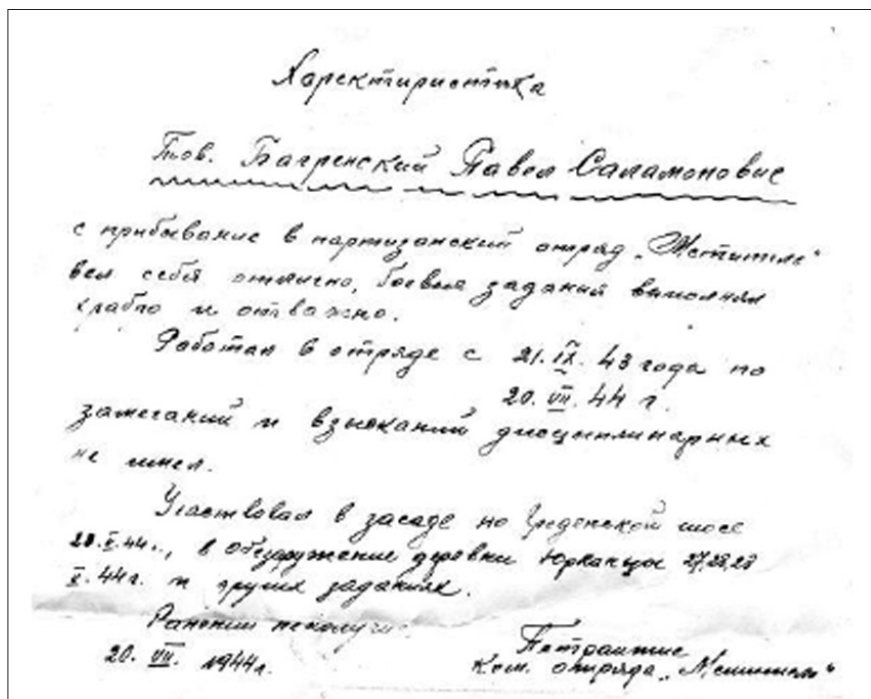
pragaro.

Galbūt keliems arkliams pavyko pabėgti ir išlikti, jeigu spėjo laiku pasiekti vandenį. Gali būti, kad vienam kitam gyventojui kaip nors pavyko pabėgti ir likti gyvam. Iš Kaniūkų kaimo liko tik pelenų ir negyvų kūnų prisiminimas. Kaimas gavo pamoką. Vadovaujantis karininkas surinko visus būrius, visiems padėjo už gerai atliktą darbą ir įsakė rengtis grįžti į bazę. Žmonės buvo pavargę, bet jų veidai atrodė patenkinti ir laimingi, kad įvykdė užduotį. Tik nedaugelis suvokė, kokios baisios žudynės buvo įvykdytos per vieną valandą. Tie vienetai atrodė prislėgti ir nusiminę, apimti kaltės jausmo. Galbūt tik tie vienetai ir beprisimena Kaniūkų kaimą.

Į bazę grįžome vėlai naktį. Buvau pavargęs ir išsekęs, todėl, kaip ir daugelis, iškart užmigau. Kitą dieną sužinojome, jog kiti būriai už Kaniūkų sunaikinimą buvo sutikti kaip didvyriai, jie visą naktį gėrė, valgė ir dainavo. Jiems patiko žudyti, griauti, o labiausiai – gerti.

Po trijų savaičių iš centrinės partizanų būstinės Maskvoje buvo gautas pranešimas, kad reikia skirti papeikimą ir nubausti tuos, kurie organizavo Kaniūkų kaimo sunaikinimą. Dar po trijų mėnesių įžengėme į Vilnių kartu su Raudonąja armija.

Irena Tumavičiūtė

Bagrianskio charakteristikos faksimilė Lietuvos Ypatingame archyve. Dalyvavimas Kaniūkų skerdynėse nepaminėtas.

JAV LIETUVIŲ NESAVANAUDIŠKOS PARAMOS LIETUVAI IŠTAKOS: TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS VEIKLA NUO 1896 M.

Susivienijimo lietuvių Amerikoje 29-ojo seimo delegatai.

archyvai.lt nuot

Prieš 125 metus Jungtinėse Amerikos Valstijose mūsų tautiečiai imigrantai įkūrė mūsų istorikų kol kas primirštą, bet labai svarbią lietuvių tautai JAV lietuvių organizacija Tėvynės mylėtojų draugiją (toliau – TMD). Kai mes kalbame apie išeivijos nesavanaudišką paramą Lietuvai, jos gyventojams per visą XX amžių, retai susimąstome, kada ji prasideda, kur buvo jos ištakos. Tyrimas rodo, kad pradžia susijusi su šios organizacijos kultūrine veikla – knygelių leidyba ir nemokamu jų platinimu Lietuvoje.

TMD veiklą savo atsiminimuose gana epizodiškai prisimindavo JAV lietuviai, draugijos dalyviai (Juozas Kazakevičius, Kazys Karpis, Juozas Oto Širvydas, A. B. Strimaitis ir kt.). Trumpą TMD istoriją 1911 metais parašė draugijos sumanytojas Tomas Astramskas ir paskelbė knygelėje kartu su draugijos įstatais (jie pakartoti 1916 m.). Svarbu ir tai, kad šie autoriai užsimindavo ir apie draugijai iškilusius pavojus – tai rodė, kad TMD veikla nebuvo lengva. Šiek tiek plačiau draugijos istorija buvo nušviesta 1964 m. Bostono lietuviškojoje enciklopedijoje bei JAV lietuvių istoriko dr. Antano Kučo knygoje „Amerikos lietuviai“, išleistoje 1971 m. Bet tai irgi buvo minėtų atsiminimų ir trumpos TMD istorijos apibendrinimas. Publicistas Vytautas Širvydas, rašydamas knygą apie savo tėvą Juozą O. Širvydą (išleista 1941 m.), bandė pirmas pasinaudoti svarbiu šaltiniu – savaitraščiu „Vienybė Lietuvninkų“, leidžiamu Plymouth'e, Pa. Svarbu paminėti, kad jis pirmas atkreipė dėmesį į TMD išleistas knygas, kurios buvo

išsiųstos į Lietuvą.

TMD atsiradimo priežastys – tai JAV lietuvių didelis pasipiktinimas 1893 m. įvykiais Lietuvoje, Kražiuose, kurie gavo „Kražių skerdynių“ įvardinimą (pirmieji JAV lietuviai taip pavadino, net atskirą knygelę „Kražių skerdinė“ kun. Jonas Žilius 1894 m. išleido). Tie įvykiai simbolizavo apverktiną lietuvių padėtį Rusijos imperijoje ir davė postūmį lietuvių išeivijai pradėti rūpintis savo tėvynainiais Lietuvoje. Tuo pat metu išeivijos vadams kilo mintis Amerikoje spausdinti knygas ir jas slapta platinti Lietuvoje, priešinant rusifikacijai.

Reikėtų priminti, kad JAV lietuviai knygas pradėjo spausdinti nuo 1875 m. Jas spausdino pavieniai asmenys, draugijos (pvz., J. Šliūpo įkurta Lietuvių mokslo draugija), lietuviškų laikraščių redakcijos. Knygos už mokestį buvo platinamos ne tik Amerikoje, bet jų kiek patekdavo ir į Lietuvą. Ir tik 1896 m. atsiradusi TMD iškelia sau tikslą leisti knygas ir jas nemokamai platinti Lietuvoje. Taip pirmą kartą JAV lietuvių veikloje keliamas ir praktiškai vykdomas toks nesavanaudiškas, labdaringas tikslas.

Tarp pirmųjų narių – Vincas Kudirka ir Jonas Basanavičius

Pirmas apie reikalą rinkti, siųsti į Lietuvą ir nemokamai platinti knygeles lietuvių jaunimui prabilo publicistas ir JAV lietuvių veikėjas T. Astramskas. Jis 1896 m. birželio 17 d. savaitraštyje „Vienybė Lietuvninkų“ parašė straipsnelį-atsišaukimą „Tėvynainius sušelpkime“. Pradžioje niekas į tai nesureagavo. Bet kai po

sykloje.) Ir už tuos surinktus pinigus leisti naudingas lietuvių knygutes ir dovanoti jas Lietuvos žmonėms.

Kadangi pasigirdo balsų, jog šio reikalo sumanytojas turėtų ir toliau dirbti organizuojant draugiją, tai T. Astramskas ėmėsi parengti TMD programinius apmatus tam, kad visiems būtų aišku, kokia tai organizacija, koks jos tikslas. Jis 1896 m. rugsėjo 16 d. laikraštyje „Vienybė Lietuvninkų“ paskelbė naujos draugijos pirminius įstatatus – 13 punktų, kuriais apibendrino ir kitų išsakytas mintis. Svarbu pabrėžti, kad pagal juos TMD pinigai bus sunaudoti tik Lietuvos reikalams, leidžiant mokslo knygeles, kurios stiprins lietuvių meilę Tėvynei. Pabrėžta, kad knygelės neturi būti nukreiptos prieš religiją. TMD nariais galėjo tapti visi, neatsižvelgiant į jų tikėjimą. Numatyta kiekvienam nariui duoti nemokamai po išleistą knygutę, o dalį parduoti Amerikoje ir už tai gautus pinigus pervesti į draugijos išdą. Taigi, tautiškas švietimas orientuojamas ir į išeiviją. Numatyti ir draugijos valdžia bei struktūra: TMD prezidentas, sekretorius, išdininkas ir bibliotekininkas (knygius), taip pat 3

garbės nariai – labiausiai nusipelnę draugijai. Pirmaisiais nariais tapo Vincas Kudirka ir Jonas Basanavičius.

Rėmė ir nukentėjusius nuo caro valdžios Lietuvoje

1896 m. rugsėjo mėn. jau yra paskelbti pirmieji 9 TMD nariai, kurie turėjo \$ 8,60 sumą. Lapkričio 25 d. „Vienybė Lietuvninkų“ numeryje buvo paskelbta ir TMD vadovybės sudėtis: prezidentas – J. Kazakevičius, išdininkas – V. Meškiniš, sekretorius – P. Mikolainis, draugijos reikalų vedėjas – T. Astramskas. Jie išrinkti susirašinėjimo būdu. Nuo tada ir galime oficialiai laikyti, kad TMD yra įkurta ir pradėjo savo nelengvą veiklą palaiptinui augindama narių skaičių ir pinigines lėšas.

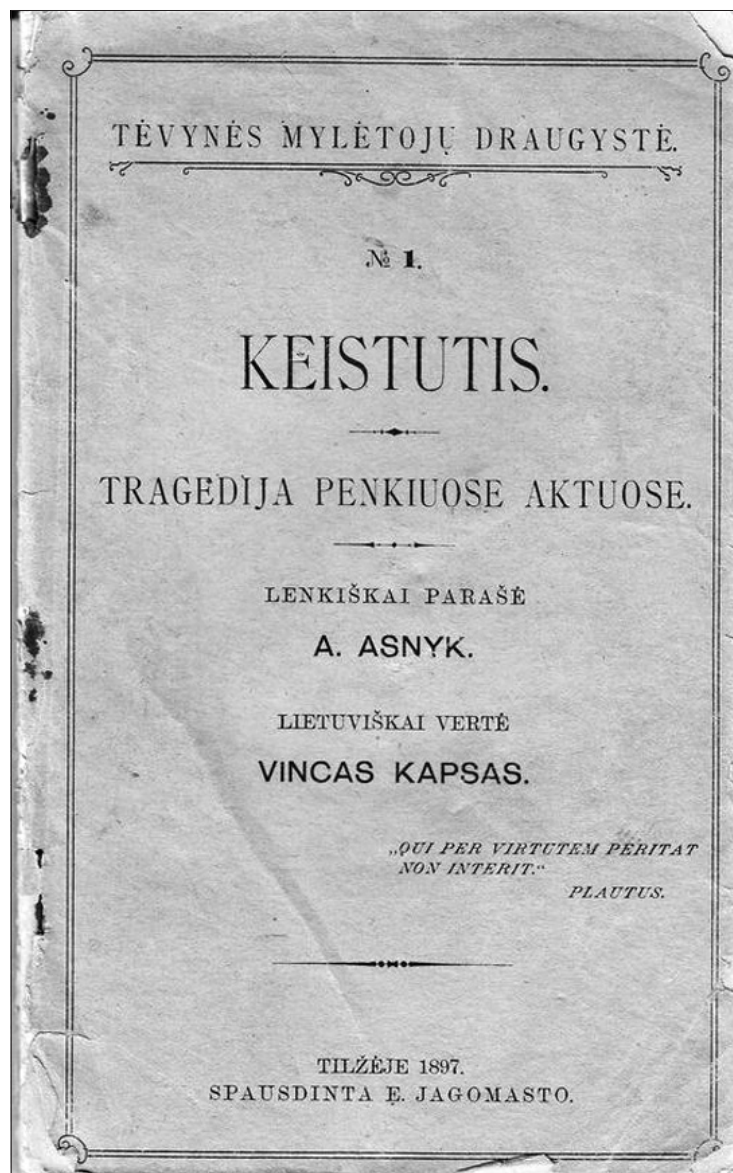
1897 m. kovo mėn. pradžioje jau fiksuojama, kad TMD yra apie 100 narių (kuopos iš Plymouth, Pa., Minersvilles, Pa. ir Union City, Conn. bei pavieniai nariai). Tarp jų jau matome pirmąjį Garbės narį – Vincą Kudirką. Surinkta \$128,80 ne tik nario mokesčiais, bet ir kitais būdais.

1900 m. liepos mėn. pradžioje jau fiksuojama 33 kuopos ir dar 19 pavienių narių įvairiose JAV vietose. Rugpjūčio 29 d. laikraštis „Vienybė Lietuvninkų“ paskelbė, kad TMD gretose jau yra 933 nariai. Įdomu ir tai, kad gana dažnai TMD kuopos lietuvių gyvenamose vietose kūrėsi kartu su SLA kuopomis, kurių vadovais kartais būdavo tas pats žmogus. Tai buvo svarbu, nes žmonės matė ir suprato, kad ir SLA, ir TMD dirba lietuvių naudai. Iki 1905 m. draugijos narių skaičius jau siekė apie du tūkstančius, o išde, išleisus suplanuotas knygutes, liko apie 500 dol., kurių galėjo užtekti kitų dviejų knygelių išleidimui. Taigi, draugija galutinai sutvirtėjo.

Netrukus TMD kuopos atsiranda ir už JAV ribų – pirmoji 1904 m. balandžio mėn. susikuria Škotijoje, netrukus ir Prūsijoje (Tilžėje), kuopą bandė kurti ir lietuviai studentai Šveicarijoje. Užsienio nariai taip pat rinko pinigus ir siuntė TMD išdui į Ameriką.

Svarbiausia TMD veiklos priemonė – pinigai – buvo renkami ne tik iš nario mokesčio (neatsitiktinai TMD vadovybės pagrindinis pagėdavimas atsišaukimuose spausdoje – kuo daugiau pritraukti į kuopas naujų narių ir kurti kuopas ten, kur yra lietuvių telkiniai), bet ir kitais būdais. Pradžioje jos

(Nuketla į 11 psl.)

Maironio lietuvių literatūros muziejus.

MLLM GEK 25509

tis, nes JAV lietuviai dar nėra pratę labdarai mokėti daugiau. (Reikia pasakyti, kad tuo metu amerikietis uždirbdavo per dieną nuo \$1 iki \$2,5, priklausomai, kur dirbo – ar siuvykloje, ar ka-

narių Literatūros komitetas, kuris vertins gautų knygelių rankraščius. Jie visi renkami balsuojant draugijos kuopų nariams. Sprendimai priimami susirašinėjant, balsų dauguma. Numatyti ir TMD

(Atkelta iš 10 psl.)

**JAV LIETUVIŲ
NĖSAVANAU-
DIŠKOS PĀRAMOS
LIETUVAI IŠTA-
KOS: TĖVYNĖS
MYLĖTOJŲ DRAU-
GIJOS VEIKLA
NUO 1896 M.**

nariai net skolindavo pinigų. Buvo prašoma ir iš kitų JAV lietuvių organizacijų aukų TMD tautiškam darbui. Kuopos rengdavo specialius pokylius, net statydavo spektaklius (vietos savotiški „teatrai“), populiarius reiškiny tapo loterijos – kažkas padovanodavo vertingą daiktą, kurį galima buvo laimėti perkant bilietus. Agitacija, kviečiant jungtis į kuopas, buvo vedama net draugijos narių vestuvėse ir krikštynose. Surinkti pinigai buvo pervedami ne tik į draugijos išdą, bet dalį skirdavo ir kitiems tautiškiems reikalams (pvz., paremti nukentėjusius nuo caro valdžios Lietuvoje ar studijuojanti jaunimą; iki 1900 m. skirdavo ir Lietuvių parodos Paryžiuje parengimui ir pan.). Per 1896-1904 m. laikotarpį TMD surinko \$3,807.36, o išlaidų turėjo \$3,270.20 (knygų leidyba kainavo \$2,283.82, t. y. apie 70% visų išlaidų).

**Kunigai draugiją
smerkė kaip
laisvamanišką**

Tėvynės mylėtojų draugijos veikla ir jos formavimasis nuolat susidurdavo su įvairiomis kliūtėmis ir kritika. Pačioje pradžioje dalis Amerikos lietuvių spaudos abejojo draugijos reikalingumu. Sakė, kad ji dubliuos kitų tautinių organizacijų ir ypač SLA veiklą. Bet daliai SLA vadovų, pavyzdžiui, J. Kazakevičiui (SLA sekretorius) ir J. Miliauskui (SLA išdinininkas) įėjus į TMD vadovybę, tokia kritika aprimo. Tačiau draugija susilaukė stipraus spaudimo iš katalikiškosios Amerikos lietuvių pusės, ypač kunigų. Jie TMD veiklą sutapatino su dr. J. Šliūpo ir jo buvusios Lietuvių

Tėvynės mylėtojų draugijos kuopos Brukline valdyba.

Rokiškio krašto muziejaus nuotr.

mokslo draugijos laisvamaniška veikla. Kunigai lyg ir jautė sau pavojų, tarytum TMD atitraukianti dalį lietuvių nuo katalikiškų organizacijų, o taip prarandama ir dalis pinigų, kurie, kaip nario mokestis, skiriamas TMD veikimui, o ne katalikų organizacijoms. Spauda buvo pilna „karštų“ katalikų ir kunigų kritikos. TMD buvo smerkiama kaip laisvamaniška, jos narius kunigai koneveikė per pamokslus, vadindami bedieviais, žalčiais, šliuptyniais ir pan., reikalavo išeiti iš draugijos, pabrėždami, kad jokios naudos draugija žmogui neduoda. O tautiškuam, anot jų, išgelbės tik katalikybė. Plėšydavo TMD kuopų skelbimus, boikotudavo jų susirinkimus. Tai ir buvo viena iš dažniausių priežasčių, kodėl dažnai suirdavo kuopos, iš kurių pasitraukdavo dvasiškai silpnesni nariai, pasidavę kritikos įtakai. Kuopos susilpnėdavo ir dėl to, kad JAV lietuviai dažnai keisdavo savo gyvenimo vietą – migrudavo, ieškodami geresnio uždarbio. Bet dažnai atsitikdavo, kad jie, atvykę į kitą JAV vietą, čia dažnai kurdavo naują TMD kuopą arba įstodavo į jau esamą.

Tačiau ne visi kunigai

buvo nusiteikę prieš. Kunigai Antanas Kaupas, Jonas Žilius ir Antanas Milukas – garsūs to meto veikėjai – palaikė draugiją ir net buvo jos nariais. O štai dr. J. Šliūpas, nors ir palaikė, bet nedalyvavo TMD veikloje (nors ir buvo kviečiamas). Nedalyvavo, nenorėdamas dar labiau apsunkinti TMD veiklos, nes ji būtų dar labiau puolama katalikų aktyvistų.

**Platinimas Lietuvoje –
su keblumais**

TMD svarbiausias tikslas – knygų leidyba ir nemokamas platinimas – pradėtas realizuoti nuo 1897 m. išleidus pirmą knygėlę – „Keistutis“ (5 veiksmy tragedija), kurią iš lenkų k. išvertė Vincas Kudirka. Iki 1905 metų draugija išleido 12 knygelių (maždaug 50,000 egz. tiražu). Pirmosios dvi knygtės buvo atspausdintos Tilžėje, bet kadangi užsitęsė jų spausdinimas, tai kitos jau buvo spausdinamos Amerikoje savaitraščių „Vienybė Lietuvnikų“, „Lietuva“ spaustuvėse. Nors tai kainavo beveik dvigubai brangiau, bet greičiau buvo galima jas išplatinti TMD kuopų nariams, kurie laiku mokėjo nario mokestį. Be to, ir saviems davė užsakymus, leido užsidirbti.

TMD iki 1905 m. 16,560 knygelių paskyrė Lietuvai. Jų platinimą TMD patikėjo „Ūkininko“ redakcijai Tilžėje, su kuria 1899 m. pabaigoje draugija užmezgė ryšius. 1900-1902 metų laikotarpiu „Ūkininko“ redakcija iš TMD gavo 12,447 knygas, iš kurių Lietuvoje išplatinti pavyko tik 2,424 knygas. Platinimas strigo, nes kliūtis - TMD įstatų 6 paragrafas, kuris numatė Lietuvos gyventojams duoti knygas

nemokamai. Vadinas, teko atsisakyti knygnešių, kurie pardavinėjo knygas, paslaugų. O „Ūkininko“ redakcijos platinimo galimybės buvo ribotos - per savo patikėtinius galėjo nemokamai išplatinti tik nedidelį kiekį knygelių. Be to, redakcija nebuvo suinteresuota nemokamai dalinti: pirmiausia, nebuvo aišku ar tie skaitys, kurie nemokamai gaus; antra, redakcija ir pati leido pardavimui knygas ir jautė tam tikrą TMD knygelių konkurenciją; trečia, redakcijai kainavo tokių knygelių reklama, pervežimai ir sandėliavimai (apie tai rašė TMD vadovybei ir minėjo, kad nebenori tuo užsiimti). Tiesa, dalį knygelių nemokamai, kaip priedą, dalino žurnalų „Ūkininkas“ ir „Varpas“ skaitytojams. Taigi, būtinai reikėjo keisti TMD įstatų 6 paragrafą.

Kadangi Prūsijos lietuviai jau neapsiėmė dalinti TMD knygas pagal įstatų 6 paragrafą, tai iš TMD Centro komiteto ataskaitos, paskelbtos 1904 m. liepos 6 d., matosi, kad TMD vadovybė nutarė „pavesti jiems dalinti pagal jų nuožiūrą“, t. y., neoficialiai leidžiama pardavinėti. Jau tada į šį darbą, šalia „Ūkininko“ redakcijos, įsitraukė ir kitos – „Varpo“ ir nelegalaus socialdemokratų žurnalo „Darbininkų Balsas“ redakcijos Bitėnuose – darbuotojai. Įsitraukė ir Tilžėje susikūrusi TMD kuopa. Tuo labiau kad po lietuviško rašto draudimo panaikinimo sąlygos platinti knygeles Lietuvoje kažkiek palengvėjo. Todėl jų atgabenta daugiau.

**Draugijos veikla –
pamatas paramos
sklaidos tradicijai
Lietuvoje**

TMD su pertraukomis veikė iki XX a. 7 dešimtme-

**„DIRVAI“
AUKOJO:**

J. Sandargas, Clermont, FL.....	500
D. Dunduras, Cleveland, OH.....	45
A. Jucaitis, Bay VilloH, ...	45
R. Petrauskienė, Missouri City, TX	45
A. Strazdas, Placentia, CA.....	45
V. Urbaitis, Mayfield Hts., OH.....	45
A. Venckunas, Santa Monica, CA.....	45
M. Karaska, Fredericksburg, VA	40
V. Stankus, Euclid, OH	25
R. Cernius, La Grange, IL.....	22
A. Zemaitaitis, Santa Monica, CA.....	20
R. Zorska, Univ. Hts., OH	20

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

čio, finansuodama svarbių tautai knygų leidimą.

Baigiant, galima pritariti vieno iš TMD aktyvistų, visuomenininko Juozas O. Širvydo nuomonei. Jis 1935 m. rašė: „Savo žydėjimo laikais, T.M.D. yra buvusi Amerikos Lietuviams stambus kultūros židinys. Neskaitant to, kas buvo atsiekta leidimu populiarių mokslo knygų, šios draugijos keletas tūkstančių narių buvo tikras avangardas viso amerikiečių lietuvių tautinio ir politinio gyvenimo. Per ištisus metų metus čia pažangesni lietuviai per T.M.D. kuopas mokėsi organizuoto gyvenimo ir parlamentizmo“. Be to, reikia pabrėžti ir tai, kad organizacijos švietėjiška veikla buvo ne tik viena iš svarbesnių lietuvių tautos žadinimo veiksmų Amerikoje, bet tapo ir pamatu JAV lietuvių paramos sklaidos Lietuvoje XIX a. pab.- XXI a. pr. tradicijos susiformavimui.

Prof. Juozas Skirius, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, VDU Lietuvių išeivijos instituto vyriausiasis mokslininkas

**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**
Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM
Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

PRENUMERUOKITE DIRVA

**METAMS - \$55.
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLA SE - \$78,
ORO PAŠTU | UŽSIENI
METAMS - \$130.00**

Disko metikas Martynas Alekna.

E. Ovčarenko nuotr.

MARTYNAS ALEKNA IŠKOVOJO EUROPOS TAURĖS AUKSĄ

Alekny šeimos trofėjų kolekciją papildė dar vienas aukso medalis. Kovo 12 d. Portugalijoje vykusioje Europos metimų taurės varžybose Martynas Alekna iškovojo pirmąją vietą amžiaus grupėje iki 23-ųjų metų.

Disko metikas geriausiu trečiu bandymu įrankį numetė 58,09 m ir tapo savo amžiaus grupės Europos taurės čempionu.

21-erių sportininkas artimiausią varžovą – turką

Osmaną Kulą – aplenkė 2,48 m. Trečioje vietoje liko olandas Rubenas Rolvinkas, nuo mūsiškio atsilikęs 2,89 m.

Martynui Aleknei – tai pirmas tokio rango medalis karjere.

Priminsime, kad diską sviedžia ir jausias Virgilijaus Alekno sūnus – Mykolas, šiuo metu mokslus kremtantis JAV. Jo sąskaitoje – Europos ir pasaulio jaunimo čempionatų aukso medaliai.

LRT

NUO DANGŲ RAMSTANČIO ASPENO IKI NEMUNO KRAŠTO IR UKRAINOS

Kai į Aspeną prieš keletą metų atsikraustė dabartinis Lietuvos Respublikos garbės konsulas dr. Jonas Prunskis, jis nežinojo, kad netrukus atidarys vienintelį konsulatą šiame viename turtingiausių Amerikos kurortų.

Prieš daugiau nei dešimtmetį Kolorado valstijos sostinėje Denveryje vykusioje JAV lietuvių bendruomenės tarybos sesijoje tuometinis LR ambasadorius Žygimantas Pavilionis J. Prunskį „užverbavo“ diplomatinei

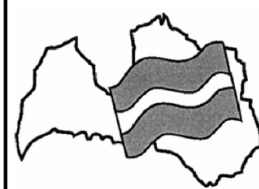
karjerai, kuriai Čikagoje gimęs ir augęs lietuvis ištikimas iki šiol. Nors tam reikėjo net valstybės sekretorės Hillary Clinton užtarimo ir reikiamo parašo, tačiau dabar Lietuva turi savo diplomatinę atstovybę, tik viena iš užsienio valstybių tokiam svarbiame ir įtakingame mieste Kolorado kalnuose. Taip pat net dvi kadencijas dr. Prunskis pirmininkavo bendrai Pasaulio lietuvių bendruomenės ir LR Seimo komisijai. Na o ŠALFASS (Šiaurės

J. Prunskis ir ŠALFASS kalnų slidinėjimo varžybų dalyviai Mt. Aspen.

Autoriaus nuotr.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

**Latvian Cleveland
Credit Union**

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM

Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org

www.facebook.com/latvianclevelandcu

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095

Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Amerikos fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos) slidinėjimo sekcijai Jonas vadovauja jau per dešimt metų (maždaug prieš 15 metų šias pareigas perėmė iš Algirdo Šeko). Ir iki šiol puikiai atsimeina rekordinį dalyvių skaičių Huezo Alpėse Prancūzijoje (Alpe d'Huez), tais 2004 m. vien iš Lietuvos autobusais ir lėktuvais suvažiavo apie 100 dalyvių, kurie Pasaulio lietuvių kalnų slidinėjimo pirmenybėse prisijungė prie pusšimčio išeivijos atstovų. Tąsų slidinėjimo varžybose norėjo dalyvauti ir penkiametis lietuvis, bet stoti į startą jam neleido tėvai. Jeigu jo vietoje būtų buvęs Jono Prunskio vaikai Vytautas ir Kristina, tokių problemų nebūtų buvę, nes 2009 m. jaunieji Prunskiai tapo absoliučiais lietuvių slidinėjimo varžybų nugalėtojais Heavenly (JAV), ant slidžių atsistoję vos 2 metų amžiaus.

Jonas Prunskis iki šiol saugo 2018 m. laimėtą vyrų aukso medalį ŠALFASS kasmetinėse kalnų slidinėjimo pirmenybėse, garbingą vietą jo konsulate Aspene užima ir

bene panašaus amžiaus, kaip ir pats slidinėjimo entuziastas, slidės. Jas dr. Prunskis surado a.a. Stanley Balzeko garaže – lietuvių muziejaus Čikagoje įkūrėjui Amerikos lietuvis talkino jaunystėje. Besilankant Aspene LR garbės konsulas atkreipė mūsų dėmesį ir į skulptūrą, įamžinusią vietinio paveldo aktyvistę Ramoną Markalunas – už Kolorado lietuvių Jim ištekėjusią Kanzase gimusią amerikietę. Taip pat pabendrauome su švedų kilmės kino filmų prodiuseriu Marku Johnston, trečiuoju „Nematomo fronto“ filmo apie Lietuvos partizanus režisieriumi, 2015 m. epinę juostą sukūrusiu su Niu Džersyje gyvenančiu lietuviu Vincu Sruoginiu ir savo tautiečiu Jonu Ohmanu, jau keli dešimtmečiai gyvenančiu tarp Lietuvos ir Ukrainos. Ukraina užėmė kertinę vietą ir Lietuvos Nepriklausomybės paminėjime kovo 11-osios proga dr. Jono Prunskio garbės konsulate Aspene – Apvaizdos meldėme laisvės tiek savo tautai, tiek kenčiantiems broliams ukrainiečiams.

Aspeno municipalitetas

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo datą pažymėjo specialiu nutarimu, tą dieną mieste paskelbęs Lietuvos Diena. Antradienį, kovo 8-ąją baigėsi ŠALFASS slidinėjimo varžybos, dr. Jonas Prunskis iškovojo bronzos medalį vyrų grupėje, kaip ir jo žmona Terri - moterų (nugalėtojais šiame tapo kaliforniečiai Ed Mickus ir Kimberly Hawkins). O popiet Aspene tarybos posėdyje LR garbės konsulas jau šio miesto Tarybos nariams pristatinėjo Lietuvos poziciją kare Rytų Europoje, kalbėjo apie mūsų tautiečių pagalbą Rusijos užpuoliams ukrainiečiams, V. Putino inicijuoto karo esmę. Po J. Prunskio kalbos Aspene tarybos nariams buvo priimtas nutarimas, smerkiantis Rusijos agresiją prieš Ukrainą ir remiantis ukrainiečius kovoje už savo šalies laisvę.

Šiandien, kovo 11-ąją Lietuva švenčia savo nepriklausomybę, švenčiame ir mes – Amerikos lietuviai. Tikėkimės, kad netrukus ir Ukraina galės švęsti kartu.

Laurynas R. Misevičius